

V petek vsi na praznik dvojezičnosti v Celovcu!

Skupnost staršev za javno dvojezično ljudsko šolo v Celovcu ABCC prireja v petek, 31. avgusta od 15. ure dalje praznik dvojezičnosti, na katerega vabi staro in mlado. Potekal bo na ploščadi pred stolnico in v kulturni taberni „Pri Joklnu“.

V popoldanskem kot tudi v večernem sporedu bodo sodelovali znani kulturniki, na voljo pa bodo seveda tudi informacijske razstave in mize. Višek prireditve pa bo prav gotovo dražba slik znanih umetnikov, ki so jih podarili iniciativi, da bi svojo dejavnost lažje finansirala. Za doseg javne dvojezične ljudske šole v koroškem glavnem mestu bo namreč potrebno še precej akcij in truda, saj tudi doslej še ni konkretnega odgovora od deželne vlade ali mesta. Skupnost ABCC zato želi tudi s praznikom dvojezičnosti ponovno opozoriti na svojo zahtevo (podroben spored objavljamo na 4. strani).

Nov občinski grb

Nakovalo in medved krasita grb občine Bistrica v Rožu, katerega ji je to nedeljo podelila deželna vlada. Za občino, vsaj tako je dejal župan Gradenegger, pomeni veliko čast, povsem v tem stilu pa je potekala tudi podelitvena svečanost: Bistričani in tudi obiskovalci iz sosednjih občin so sledili pestremu sporedu, ki so ga oblikovale razne kulturne skupine iz občine – med njimi tudi mešani cerkveni zbor iz Sveč pod vodstvom dr. Antona Feiniga.

Višek proslave pa je bila počastitev dveh zaslužnih občinskih mož: dolgoletnega zdravnika dr. Stanka Jelena in večletnega župana Othmarja Baurechta. Več na 13. strani.

V sto dneh slovenske vlade ni bilo velikih presenečenj

Slovenska vlada je včeraj na tiskovni konferenci po 100 dneh vladanja podala svojo delovno bilanco. Posebnih presenečenj ni bilo. To je v svojem uvodu poudaril tudi minister za gospodarska vprašanja Mencinger, ki je dejal, da „v treh mesecih ni mogoče ustvariti čudežev“. Menil je, da tudi v prihodnjem času ni pričakovati spektakularnih preobratov, vendar je za področje ekonomije, kamor je poleg zakonskih in političnih sprememb in novosti usmerjeno

največ ukrepov nove vlade, med drugim dejal, da ji je do določene mere uspelo ustaviti plaz stečajev.

Kar dvakrat je bilo na sporedu tudi manjšinsko vprašanje. Prvič je zadevalo italijansko narodno skupnost na Primorskem, saj je v slovenski javnosti nastal vtis, da se na narodnostno mešanem ozemlju Primorske v manjši dimenziji napovedujejo podobni problemi, kakršni so s Srbi na Hrvaškem.

Zunanji minister Rupel je menil, da gre za napenjanje

loka, ki ne koristi ne italijanski manjšini ne slovenski državi. Dejal je, da se je pretekli petek sestal z italijanskim generalnim konzulom v Kopru. Pogovor da je postal nelagoden, ko je generalni konzul v zvezi z narodnostno mešanim ozemljem uporabil izraz „odstopljeni teritorij“. Rupel ga je vprašal, če je prav razumel, kar mu je generalni konzul pritrdil.

Drugo vprašanje je zadevalo Koroško ter zaplete okrog KOKS, pri katerih nova slovenska vlada nikakor

ni pasivna. Na vprašanje, zakaj vlada in pristojni minister podpirajo krepitev določene strukture, ki naj bi monopolno zastopala koroške Slovence, čeprav nima podpore vseh slovenskih organizacij na Koroškem, predsednik vlade Peterle ni izrazil drugega argumenta, kakor da naj bi bil novi KOKS organ, ki naj bi odločal o razdelitvi materialne podpore. Peterle: „Naj se več ne odloča v Ljubljani, temveč v Celovcu.“ Igor Schellander

PREBERITE

- 2 „Vestnikov hit 90“ letos v Medulin
- 3 Diaspora: Gradiščanski Hrvati na Madžarskem in Slovaškem
- 4 Heute im Slovenski vestnik
- 4 Galerija Rožek se je predstavila na Celovškem sejmu
- 13 Kostanjčani se želijo osamosvojiti
- 14 Vestnikov roman
- 15 Te dni na televiziji in v radiu
- 16 Nogomet: rekordna zmaga Selanov

Navdušujoč koncert

V Selah znajo proslaviti kulturne praznike: letos je KPD Planina na čelu s predsednico Pavli Čertov povabilo na gostovanje Ljubljanski oktet (na sliki), ki je v farnem domu navdušil s petjem, hkrati pa vnesel tudi veselo razpoloženje. Jasno, ko pa so zapeli predvsem vesele, šaljive in zapeljive pesmi, tiste pač, ki so bile članom okteta, ki je zrasel iz študentske skupine, pri srcu tudi že v „norih“ letih. Seveda pa so bili ob njih navdušeni tudi poslušalci.

AZ pred ukinitvijo – sanacija ni uspela

Na Dunaju bo še dvakrat izšla AZ, naslednica tradicionalnega glasila SPÖ 'Arbeiterzeitung', ki ga je stranka lani – prav v jubilejnem 100.letu obstoja avstrijske socialdemokracije – zaradi finančnih težav privatizirala. Dnevnik je takrat prevzel Hans Schmied, vodja založniške in reklamne tvrdke Birko. AZ je postala neodvisna, usmeritev lista pa levo-liberalna. Prvotni uspehi (nova oblika, pridobivanje novih naročnikov) niso mogli bistveno spremeniti ekonomskega položaja – AZ je bila še naprej močno deficitarna. Napoved nove konkurence (K.Falk/Die ganze Woche in H.Dichand/Kronen Zeitung) hočeta vsak zase dokončno osvojiti avstrijski medijski trg z dvema bulvarkskima listoma,

ki bosta cenejša od drugih, predvsem pa bosta 'požrla' trg inserentov!) je bila dokončni povod za ukinitve lista. Ta petek bo izšla zadnja številka AZ, ki je v preteklem letu 'pridelala' primanjkljaj v višini 75 milijonov šilingov.

Pogajanja za udeležbo Falka ali angleškega medijskega carja Maxwella v preteklih tednih niso bila uspešna. Samo še čudež bi zdaj lahko preprečil ukinitve. Za preživetje potrebuje dnevnik najmanj 300 milijonov šilingov. Glavni urednik Peter Pelinka je s tem v zvezi dejal, da je ukinitve AZ prava „kulturno-in medijskopolitična katastrofa“. Avstrija se je znašla v smrtnem objemu predvsem nemških medijskopolitičnih monopolov.

Delegati na zborovanju Koroške enotne liste so očitno ugotovili, da jim je srajca bližja od suknje in da bi samostojna kandidatura KEL pri državno-zborskih volitvah lahko imela neugodne posledice za krajevne liste na komunalni ravni. Razen tega bi bila draga, uspeh pa niti ne

KOMENTAR

IGORJA SCHELLANDRA

TIH OBRAČUN S POSLANCEM?

simboličen, kajti preveč očitno bi bilo, da gre pri tem tudi za neke vrste revanšo nasproti vodstvu ZAL. Brez dvoma pa je bilo jasno, da pomeni zavrnitev Smollejevega predloga o samostojnem nastopu hkrati tudi tako politično nezaupnico, ki mu ne dopušča druge možnosti kot odstop. Odprto ostaja vprašanje, ali je pri tem šlo tudi za poravnavo drugih, starih odprtih računov. Znano je, da se mnogi funkcionarji KEL niso vedno strinjali z njegovo politiko, a so jo kljub temu navzven zagovarjali, ker je bila oseba poslanca zaradi podrejanja 'skupnim' interesom nesporna. Če je bilo res tako, potem so to enotnost na zborovanju prebili na mehek način: samohvalni bilanci Smollejevih političnih uspehov (?) ni sledila kritična razprava. Sledilo pa je zanj porazno glasovanje.

Ali so po odstopu Karla Smolleja nekateri zado-

voljni ali ne, pravzaprav ni toliko pomembno. Kot vodja KEL ter glavni, če ne edini njen politični usmerjevalec, ki je hkrati pod zelenoalternativno odejo lahko sedel v avstrijskem parlamentu na Dunaju, je v odločilni meri krojil usodo slovenski narodni skupnosti na Koroškem. – Predolgo, preveč samovoljno, preveč mehkužarsko, so pribijali njegovi nasprotniki. – Naš edini slovenski človek, ki ga imamo v parlamentu, so ga branili tudi tisti, ki njegovega ravnanja niso mogli vedno zagovarjati. Po tem, ko je vodstvo ZAL zaradi različnih vsebinskih, pragmatičnih, organizacijskih in manjšinskopolitičnih razlik namesto 'našega Slovenca' za manjšinski sedež v parlamentu izbralo drugo osebo, je 'poslanec' spet postal navaden človek. In tako tudi lažja žrtev politično ali organizacijsko različnih gledanj v njegovih lastnih vrstah.

Brž se prijavite za „Vestnikov hit 90“

Kot smo vam že sporočili, vas tudi letos vabimo na naše priljubljeno potovanje, torej na Vestnikov hit, ki nas bo vodil tokrat od 12. do 14. oktobra skupno popeljal v Medulin pri Pulju. Na našem posnetku že vidite imeniten hotel Belvedere, kjer bomo dvakrat prespali – seveda če ob zvokih ansambla Ivana Ruparja noč ne bo prešla v jutro –, zajtrkovali, kosili in v soboto zvečer celo galavečerjali, sicer pa se veselili, zabavali in pomenkovali.

Izjemno nizka cena – 1.250 šilingov po osebi – pa vključuje seveda tudi vožnjo z

ladjo po sinjem Jadranskem morju, pa še marsikakšno drugo presenečenje, pozitivno seveda, kot to lahko zveste, če se ali podrobneje informirate ali pa že kar prijavite na uredništvu Slovenskega vestnika, 9020 Tarviserstraße 16, telefon (0463) 514300-30/34. Po prijavi boste tudi letos na domačem naslovu prejeli vplačilnico, seveda pa bomo objavili tudi točen vozni red avtobusov, ki bodo prišli do vas in vas tudi pripeljali domov, da bomo lahko brezskrbno uživali na Vestnikovem hitu – letos v Medulinu.

Naročite in širite Slovenski vestnik

Ključni problem Jugoslavije je v sporu med Hrvati in Srbi

Že nekaj mesecev se kaže, da problem obstoja Jugoslavije ni v odnosu med Slovenijo in Srbijo, čeprav je bil do nedavnega najbolj manifestativen (slovenska moralna podpora kosovskim Albancem, prepoved srbskega mitinga v Ljubljani, srbska gospodarska blokada Slovenije), temveč v nacionalnih in ozemeljskih sporih med Srbi in Hrvati.

Ta dva naroda imata skupen le podoben jezik, vse drugo pa ju v sedanjem času bolj ločuje kot povezuje.

Hrvati so katoliki, Srbi pravoslavci; ti dve veri pa se ob primeru neposrednega dotikanja nista nikoli prenašali. Vzroki za nacionalno sovraštvo pred 2. svetovno vojno, ki se je med vojno tako krvavo izrazilo v ustaštvu in pomorih pravoslavnega srbskega prebivalstva na področju Paveličeve Nezavisne države Hrvatske, so v veliki meri temeljili prav na verski mržnji.

Zgodovinski razvoj obeh narodov je bil vsaj zadnjih šeststo let različen. Srbi so po zgubljeni bitki na Kosovem polju prišli pod oblast Turkov, Hrvati so bili s Slovenci vred in po aneksiji tudi z

Bosno in Hercegovino v okrilju Habsburžanov in nazadnje do razpada Avstro-Ogrske monarhije pod Budimpešto. Stoletja pa so pomenila tudi različni gospodarski in kulturni razvoj.

Oba naroda pa imata tudi samostojen razvoj državnosti, ki sega še v čase njune samostojnosti pred Turki in Habsburžani, ki ju spodbujata v sedanjem stremeljenju po samostojnosti in predvsem v srbskem primeru po strnitvi naroda.

Podjarmljenost in odvisnost obeh narodov v preteklosti pa sta povzročili tudi sedanje jabolko spora med obema republikama. V času turških vpadov na ozemlja habsburške monarhije je avstrijska oblast Hrvaško uporabljala za obrambno področje pred osmanskim cesarstvom. Tako se je v tistem času na področju Like, Korduna, Podravine in Slavonije naselilo veliko število pred Turki prebeglih Srbov, ki jih je Avstrija uporabljala, da so kot polpoklicni vojaki v t. im. vojni krajini opravljali obrambne naloge pred Turki. Za nagrado so prejeli zemljo in se tu za stalno naselili. Teh prebivalcev srbskega porekla

pa je na Hrvaškem menda kar okrog 700 000.

Po volitvah v maju in po zmagi Tudžmanove Hrvaške demokratske skupnosti (HDZ), ki ima v veliki meri hrvaški nacionalni poudarek, mnogi pa ji očitajo tudi proustaštvo, in po velikem Miloševićem nacionalističnem pohodu s ciljem strnitve vsega srbskega naroda, predvsem pa zaradi velikosrbskih želja po dominantni vlogi v Jugoslaviji so Srbi na Hrvaškem postali predmet manipulacij in merjenja moči med Tudžmanom in Miloševićem. Sedanja kriza in napetost v Kninski krajini, ki je nekakšen politični center Srbov na Hrvaškem, je v svojem bistvu samo zunanji odraz odnosov med Zagrebom in Beogradom, med Tudžmanom na eni in Miloševićem, Raškovićem, Draškovićem in Jovićem na drugi strani.

Zakaj poleg Miloševića še trije akterji? Dr. Jovan Rašković je vodja Srbske demokratske stranke na Hrvaškem, z ustanavljanjem svojih podružnic pa je pričel tudi že med Srbi na ozemlju Bosne in Hercegovine. Vuk Drašković je v Srbiji sicer vodja opozicijskega gibanja

za prenovo (SPO), a z izrazito velikosrbsko tendenco in pročetniškim predznakom. Mirko Jović je vodja Srbske narodne prenove (SNO) z vso zunanjo simboliko četništva, kokardami in zastavo s smrtjo, ki pa se zavzema za Veliko Srbijo kralja Karadžorđevića. Dodali bi lahko le še Šešljeve neočetnike in krog borcev za veliko, močno Srbijo je popoln. Razlike med temi strujami so samo v odtenkih. Tudi Milošević, čeprav se je izvalil iz komunistične partije, je izrazit srbski nacionalist. Njegova prednost pred ostalimi pa je v absurdni povezanosti s Srbsko cerkvijo.

Kninska kriza kot simptom nevarne obolenosti teh odnosov je prav zaradi tega veliko večjega pomena kot bi bila v golem referendu za politično in kulturno avtonomijo Srbov na Hrvaškem. Ob tem pa se je spet pokazalo, kako trhla je federacija, kako jalovo je predsedstvo Jugoslavije in kako tudi vojska, kljub temu da je še najtrdneje organizirana, v kriznih konfliktih ne more zagotavljati enotnosti v tako močno heterogeni razcepljenosti. Zato bodo potrebni čimprejšnji trezni razgovori in dogovori med vsemi nacionalnimi strankami, sicer se bodo bodoči odnosi med Srbi in Hrvati (kot je nakazal kninski primer) lahko reševali le z orožjem.

Jože Rovšek

KRATKE VESTI

Zgodovina

Publikacija 'Erzählte Geschichte. Widerstand und Verfolgung von Kärntner Slowenen in den Jahren 1934 bis 1945' vsebuje pogovore s pričami časa – koroškimi Slovenci. Teme študije, ki je bila opravljena na osnovi sodobne raziskovalne metode 'pripovedovane zgodovine' (oral history), so socialne in družbene razmere tedanjega časa ter osebno doživljanje bramborskega boja, plebiscita, avstrofašizma, organiziranja slovenskega prosvetnega dela, obdobja nacizma in protifašističnega upora, o katerih so govorili povprašani. Dokumentacijsko gradivo tudi potrjuje nepravilnost predvsem na Koroškem razširjenega mnenja, da naj bi bil motiv za slovenski protifašistični boj želja po priključitvi dvojezičnega predela Koroške k Jugoslaviji. Delovna skupina, v kateri so sodelovali nemško in slovensko govoreči raziskovalci, je delala v okviru Slovenskega inštituta za proučevanje prostora Alpe-Jadran. Publikacija, katere izdajo je podprlo tudi ministrstvo za znanost, bo izšla pri Dokumentacijskem arhivu avstrijskega odpora na Dunaju in bo v kratkem v nemškem in slovenskem jeziku predstavljena javnosti.

Dvoreznost

Pretekli teden je deželni glavar in agrarni referent Haider preko deželne tiskovne službe še razglašal, da bo za kmete uveljavil večjo deželno podporo za planinsko gospodarstvo. Tudi gorski kmetje so bili leta dolgo stalni predmet raznih Haiderjevih rožnatih zahtev in obljub. Prav v preteklem tednu pa je javnost tudi zvedela, da je deželna vlada sredstva za izgradnjo cest k visoko ležečim gorskim kmetijam zmanjšala na minimum. Pri zadeti kmetje, med njimi tudi najvišji gorski kmet na Koroškem, bodo morali iz svojega žepa prispevati po 60.000 šilingov in več za asfaltiranje in zavarovanje cest do njihovih posestev. Medtem je bilo slišati, da denarja za druge ceste nikakor ne manjka. Za tiste namreč, glede katerih obstajajo posebne želje svobodnjaških in županov ÖVP.

KEL

Janez Hudl, doslej podpredsednik, je po odstopu Karla Smolleja začasno prevzel predsedniško funkcijo Koroške enotne liste. Izvolitev novega vodstva naj bi bila predvidoma šele po državno-zborskih volitvah. Kot je zapisalo glasilo NSKS in KEL 'nt', naj bi do tedaj „bilo jasno, katero pot naj ubere KEL v prihodnje“. Po dolgotrajni eri Smolleja torej potrdilo: ena glava – en kažipot?

Peter Tyran, glavni urednik gradiščanskih Hrvatskih novin, poroča posebej za Slovenski vestnik o preporodu gradiščanskih Hrvatov na Slovaškem in na zapadnem Madžarskem.

... in ker niso umrli, po 450 letih še vedno obstajajo

V preteklih desetletjih, posebej pa po padcu 'železne zaves', posledice druge svetovne vojne, je javnost tudi na Gradiščanskem skorajda že pozabila, da gradiščanska diaspora ni omejena samo na sedanjo Gradiščansko in na Dunaj. Da se ta diaspora razteza daleč preko gradiščanskih deželnih, in celo preko avstrijskih meja, je Josef Breu izčrpno opisal v svoji disertaciji že 1937. leta.

Medtem ko so se kulturni stiki in tudi družinske vezi med gradiščanskimi in zapadnomadžarskimi Hrvati nadaljevali tudi po letu 1921, ko je bila Gradiščanska kot najmlajša zvezna dežela priključena k Avstriji, so bili s Hrvati v jugozapadnem delu Slovaške vsaj po nasilnem koncu praške pomlade 1968. leta bolj ali manj povsem prekinjeni. Trianonska pogodba in poststalinistične ideologije ter nasilje so s samovoljno, vsakršni naravni meji nasprotujočo razdelitvijo razkosali gradiščanske Hrvate na tri države. Tako je bila naravnemu etnosu prizadejana nepopravljiva škoda.

Liberalizacija vizumskih določil za potovanja avstrijskih in madžarskih državljanov v preteklih letih ter ukinitve vizumov za potovanja preko avstrijsko-češke in slovaške meje, prav posebej pa odprtje meje med hrvaškimi naselji Gijeca/Kittsee na gradiščanski in Hrvatski Jandrof/Kroatisch Jahndorf na slovaški strani so v preteklih mesecih omogočili intenzivno in plodno duhovno izmenjavo med gradiščanskimi Hrvati z

obeh strani meje.

Hrvati ob gradiščansko-madžarski meji na Madžarskem – po trenutnih ocenah jih je med 12.000 in 15.000 – so bili preko 'Demokratske zveze južnih Slovanov na Madžarskem' doslej povezani s Šokci in Bunjevci (hrvaški narodni skupnosti na jugu Madžarske) ter Srbi in Slovenci. Zdaj so tamkajšnji Hrvati ustanovili svoje lastno 'Društvo gradiščanskih Hrvatov na Madžarskem'. Vsi Hrvati na Madžarskem pa si prizadevajo za ustanovitev skupne organizacije. Gradiščanski Hrvati na Madžarskem pa so zdaj pred tem, da se podobno kakor večinski del narodne skupnosti na Gradiščanskem in na Dunaju strukturirajo. Pri tem so organizacijsko in finančno odvisni od narodne skupnosti in njenih organizacij v Avstriji. Hrvati na Gradiščanskem in na Dunaju skušajo z marsičem zaustaviti asimilacijo gradiščanskih Hrvatov na Madžarskem. Začeli so s hrvaškimi jezikovnimi tečaji, ki jih je iniciirala gradiščanska stran in z zbiranjem hrvaških šolskih knjig iz Gradiščanske za šole v hrvaških občinah na Madžarskem. Akcije tečejo tako preko političnih kakor tudi preko neodvisnih društev.

Najnovejšje znamenje plodnega sodelovanja in izmenjave mnenj preko ta čas skoraj samo še 'zelene' meje z Madžarsko so tradicionalni 'Dnevi hrvaške mladine 90', ki jih Hrvatski akademski klub (HAK) letos prvič prireja v hrvaški vasi Koljnofu (Kop-haza) blizu Soprona na

Hrvatski Židan na zapadnem Madžarskem

Slike: Peter Tyran

Madžarskem (od 7. do 9. septembra). Prvič v dvajsetletni tradiciji te prireditve bodo aktivno sodelovali tudi gradiščanski Hrvati iz Slovaške.

Gradiščanski Hrvati v slovaški diaspori so brez dvoma najbolj potrebni organizacijske in materialne podpore. Od 1968. leta pa do pred kratkim skoraj ni bilo uradnih stikov s Hrvati v okolici Požona/Bratislave. Samo še v petih krajih – Hrvatski Jandrof, Čunovo, Devinsko Novo Selo, Šenkvice in Hrvatski Grob – se je hrvaški narodni element še dobro obdržal. Približno 5000 oseb na Slovaškem se še priznava k hrvaškemu jeziku, za njegovo negovanje in ohranitev pa država doslej ni prispevala skoraj nič.

Hrvati v okolici Bratislave so tudi po jezikovni plati zelo zanimivi. Medtem ko v Hrvatskem Jandrofu in Šunovem – obe naselji se nahajata jugovzhodno od Donave pri nasipnih otokih (do 1947 še pod Madžarsko) – pripadajo k jezikovni skupini Hrvatov na Hati (Heideboden–Kroaten), so v Devinskem Novem Selu in Šenkvicah očitno zadnji ostanki ob koncu preteklega stoletja številčno zelo močnih Hrvatov v Marchfeldu

(Marchfeld–Kroaten, področje se razteza ob Donavi med Dunajem in Bratislavo ter na obeh straneh reke March proti severu do Lundenburga in še dalje). Hrvati v Hrvatskem Grobu, severovzhodno od Bratislave, so kajkavci, prav tako kot Hrvati v Vedešinu/Hidegseg in Umo-ku/Fertöhomok na južnem nabrežju Neusiedlskega jezera na Madžarskem. Sicer pa so (bili) Hrvati na Slovaškem – v kolikor je to danes še mogoče ugotoviti – čakavci, prav tako kot so bili to do izseljevanja med 1946 in 1948. letom moravski Hrvati, ki so nekoč živeli ob avstrijsko-češki (moravski) meji zapadno od Nikolsburga in ki jih danes srečamo le še posamič na Dunaju, v Nižji Avstriji in Nemčiji.

Po vzgledu Hrvatov v Avstriji so se pričeli organizirati tudi Hrvati na Slovaškem. Letos v maju so kot prva veja diaspore ustanovili skupno zvezo, ki jo medtem priznavajo ter jo smatrajo za vredno podpore tudi uradni organi ČSFR. Ustanovitev raznih organizacij omogoča zdaj intenzivno in usmerjeno sodelovanje preko državnih meja.

Najbolj nujno je sodelovanje na šolskem in kulturnem področju. Podobno kot za Hrvate na Madžarskem so gradiščanski Hrvati v Avstriji sprožili podporno akcijo za hrvaške otroške knjige in učbenike za Hrvate na Slovaškem. V sodelovanju z državnimi organi na Hrvaškem so se letos hrvaški dijaki in študenti iz Avstrije, Slovaške in Madžarske prvič podali na skupne jezikovne počitnice v Karlobag na jadranski obali. Veliki uspeh te akcije nakazuje potrebo po znatnem povečanju take skupine.

Ta čas pa na splošno želijo vseh preverjajo pravne možnosti za ustanovitev prekomajne strešne organizacije vseh gradiščanskih Hrvatov v diaspori. Po odpiranju meja niso oživila le stara znanstva – navezalo se je mnogo novih poznanstev in raznolikih stikov. Pokazalo pa se je tudi, da kljub vsem manjšinskim in strankarskopolitičnim navezam še vedno obstaja vidna in občutna duhovna, kulturna, narodna, zgodovinska in jezikovna povezanost Hrvatov v omenjeni diaspori. Skupaj z čustveno komponento to ustvarja izvrstno kulturnopolitično osnovo, ki bo gradiščanske Hrvate v njihovi zdaj že več kot 450-letni diaspori – ob vsem spoštovanju obstoječih državnih meja, ki bodo morda že kmalu stvar zgodovine – ohranjevala ter omogočala zbliževanje in tudi pobujala nove možnosti reševanja problemov in odprtih vprašanj.

Deklarirani cilj pristojnih in v bodočnost zakrtih ljudi hrvaške narodne skupnosti v diaspori je ustvariti trden in aktiven kulturnopolitični peterokotnik 'Gradiščanska-Dunaj-Slovaška-Madžarska-Hrvaška' z vključitvijo (gradiščanskih) Hrvatov v Budimpešti.

Hrvaški zbor iz Čunova na Slovaškem

Koljnof na Madžarskem: 450 let gradiščanskih Hrvatov

1 Breu, Dr. Josef: „Die Kroatensiedlungen im südostdeutschen Grenzraum“; v predelani in razširjeni obliki objavljeno 1970 v založbi Franz Deuticke na Dunaju kot ilustrirana knjiga „Die Kroatensiedlungen im Burgenland und den angrenzenden Gebieten“.

2 Naziv 'Gradiščanski Hrvati' izvira iz peresa (1921) takrat verjetno najbolj znanega in pomembnega pesnika in župnika Hrvatov zapadne Madžarske, Mate Meršić-Miloradića.

3 Hrvatske novine, letnik 81, šte. 25, 22. 06. 1990, 1. in 5. stran.

4 Hrvatske novine, letnik 81, šte. 22, 1. 6. 1990, 1. in 3. stran.

HEUTE
IMSLOVENSKI
VESTNIKDie Seite
für unsere
deutschsprachigen
Leser/innen**12. bis 14. Oktober: Leserreise nach Medulin**

„Slovenski vestnik“ lädt auch heuer seine Leser und Freunde zur schon traditionellen Leserreise „Vestnikov hit“. Ziel der heurigen Fahrt, die vom 12. bis 14. Oktober stattfindet, wird der wunderschöne Ort Medulin an der südlichen Spitze der Halbinsel Istrien sein.

Die Leserreise, die „Slovenski vestnik“ in Zusammen-

arbeit mit dem Reisebüro Sommerregger veranstaltet, bietet viele Gustostückchen: das Hotel Belvedere wird nicht nur Beherbergungsstätte sein, sondern auch Mittelpunkt vieler gesellschaftlicher Ereignisse. So wird dort etwa am Samstag ein Gala-Abendessen gereicht, an beiden Abenden wird aber auch das Ensemble „Ivan Rupar“ für

Tanz und gute Laune sorgen. Im Programm enthalten sind auch eine Schifffahrt, der Transfer mit Autobussen und noch vieles mehr.

Besonders anregend ist aber sicher auch der Preis, denn auch Sie sind für nur 1.250 Schilling dabei. Anmeldungen und nähere Informationen in der Redaktion, 9020 Tarviser Straße 16, Telefon (0463) 514300-30/34.

Weil sie nicht gestorben sind, gibt es sie noch

Über die „Auferstehung“ der Burgenländischen Kroaten in der Slowakei und in Westungarn. Ein Gastbeitrag von Peter Tyran, Chefredakteur der „Hrvatske Novine“ in Eisenstadt/Železno (Burgenland).

In den letzten Jahrzehnten, aber besonders nach dem Fallen des „Eisernen Vorhanges“ als Folge des Zweiten Weltkrieges, hatte die Öffentlichkeit nicht nur im Burgenland beinahe vergessen, daß sich die burgenländisch-kroatische Diaspora ehemals (und heute wieder) nicht nur auf das heutige Burgenland und auf Wien beschränkt.

Die Öffnung der Grenzen ermöglichte in den letzten Monaten einen intensiven und fruchtbaren Gedankenaustausch der Burgenländischen Kroaten dies- und jenseits der Grenze.

Die Kroaten in Westungarn entlang der Grenze zum Burgenland – schätzungsweise zwischen 12.000 und 15.000 an der Zahl – sind bis jetzt in den Demokratischen

Verband des Südslaven in Ungarn (Demokratski savez Južnih Slavena u Madžarskoj) gemeinsam mit den Schokacen (Šokci) und Bunjevacen (Bunjevci) – beides sind kroatische Volksgruppen im Süden Ungarns –, den Serben und Slowenen miteinander verbunden gewesen. Mittlerweile haben die dort ansässigen Kroaten ihren eigenen „Verband der Burgenländischen Kroaten in Ungarn“ (Društvo Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj) gegründet. In Ungarn streben alle Kroaten gemeinsam einen eigenen kroatischen Verband an.

Die burgenländischen Kroaten in der slowakischen Diaspora sind zweifelsohne am bedürftigsten was ihre organisatorische als auch materielle Unterstützung betrifft. Seit dem Jahre 1968 bis vor nicht allzu langer Zeit gab es fast überhaupt keine offiziellen Kontakte zu den Kroaten in der Slowakei im Raume Preßburg (Požon/Bratislava). In mittlerweile nur mehr

fünf Orten – Kroatisch Jahndorf (Hrvatski Jandrof) und Sarndorf (Čunovo) südlich der Donau, Theben-Neudorf (Devinsko Novo Selo/Devinska Nová Ves), Schenkowitz (Šenkvice) und Kroatisch-Eisgrub (Hrvatski Grob/Chorvátsky Grob) – ist das kroatische Element noch sehr gut (z.B. Hrvatski Jandrof, Čunovo) bis fast gar nicht mehr (z.B. Šenkvice) erhalten. Schätzungsweise noch an die 5000 Kroaten in der Slowakei bekennen sich zur kroatischen Sprache, für deren Erwerb und Erhaltung bisher kaum auch nur die geringste Unterstützung, welcher Art auch immer, von staatlichen Stellen nicht aufgewendet worden war.

Nach dem Vorbild der Kroaten in Österreich organisierten sich die Kroaten in der Slowakei und gründeten im Mai 1990 als erster Zweig in der Diaspora einen gemeinsamen Verband, den bereits auch staatliche Stellen in der ČSFR anerkannt und für förderungswürdig bekannt haben. Die Gründung verschiedener Organisationen ermöglicht es seit kurzem, intensiv und gezielt über die Staatsgrenzen hinweg zusammenzuarbeiten. Am dringlichsten scheint die Zusammenarbeit auf dem schulischen und kulturellen Sektor zu sein. Wie auch für Ungarn haben die Burgenländischen Kroaten in Österreich bereits ein Hilfsprogramm für kroatische Bilder-, Schul- und Lehrbücher für die Kroaten in der Slowakei gestartet.

Mittlerweile wird auf allseitigen Wunsch bereits an den rechtlichen Möglichkeiten eines grenzüberschreitenden Dachverbandes aller Burgenländischen Kroaten in der Diaspora gearbeitet.

Erklärtes Ziel verantwortlicher und weitblickender Leute innerhalb der Volksgruppe in der Diaspora ist es, ein intaktes und aktives kulturpolitisches Fünfeck „Burgenland-Wien-Slowakei-Ungarn-Kroatien“ unter Miteinbeziehung der (Burgenländischen) Kroaten in Budapest zu schaffen.

Razstava Galerije Rožek je bila dobro obiskana.

Na sejmu so obiskovalcem približali moderno umetnost

CELOVEC. – Vabljava novost na letošnjem Celovškem sejmu je bila razstava, ki jo je prvič v tem okviru pripravilo več koroških galerij, med njimi tudi Galerija Rožek. Na razstavi so galerije obiskovalcem prikazale širok spekter umetniškega ustvarjanja sodobnih avstrijskih in tujih slikarjev in kiparjev. Najbolj znana imena: Frohner, Hoke, Hrdlicka, Staudacher, Miro, Dali, Chagall in Weiler. Poleg tega pa so prikazali tudi dragocene starejša umetniška tiska.

Obiskovalci Celovškega sejma so to pobudo vsekakor pozdravili, tako da prireditelji razmišljajo že o razvajanju ideje, „da se umetnost približa publiki“. Namen tega približanja je, da se znebijo „strahu, prestopiti prag“ kakšne galerije tudi tisti, ki se

sicer zanimajo za umetnost, vendar pa ne štejejo h klasični publiki, ki se zbira na vernisajah.

Posebno zanimiva in nadaljnje poglobitve vredna pa je ta ideja v območju prostora Alpe - Jadran, saj je prav tu stičišče treh kultur, ki ponujajo zanimive možnosti in perspektive za bodočnost.

Kulturno področje Alpe - Jadran pa so upoštevali tudi že nekateri galeristi, npr. arhitekt Rudolf Nitsch (galerija 61), ki je na sejmu razstavljal dela Benetika, Bernika in Zigaina, pa tudi Hokeja, Musica in Murtica. Galeriji Rožek in Walker pa sta presenetili z deli Gustava Januša, Petra Krawagna, Marie Lassnigove, Kiki Kogelnikove in Valentina Omana.

Kolonija v Vuzenici

Letos so se v okviru 20. likovne kolonije mladih v Vuzenici 20. srečali mladi ustvarjalci iz Avstrije, Italije, Madžarske in Slovenije. Na vuzeniški osnovni šoli se je zbralo 61 likovnih ustvarjalcev, starih med 10 in 15 let. Na svojih domovih pa so jih gostoljubno sprejeli njihovi vrstniki iz Vuzenice in Mute.

Prejšnji teden v petek se je jubilejna 20. Koroška likovna kolonija končala z že tradicionalnim koroškim večerom. Ob tej priložnosti je v

imenu Slovenske prosvetne zveze njen tajnik dr. Janko Malle pobudniku in organizatorju Lojzetu Gobcu podelil „Drabosnjakovo priznanje“. Dopoldne pa so se ob okrogli mizi zbrali predstavniki političnega in kulturnega življenja Slovenije in zamejstva ter organizatorji in mentorji in razpravljali o nadaljnji poti in možnostih te enkratne dejavnosti, ki združuje mlade pripadnike skupnega kulturnega prostora iz štirih dežel.

Sprejemni izpiti za glasbeno šolo

PODJUNA, v ponedeljek, 10. septembra 1990

ob 14.00 uri Pliberk – posojilnica; ob 15.00 uri Šmihel – farna dvorana; ob 16.00 uri Globasnica – ljudska šola; ob 17.00 uri Šentprimoz – kulturni dom.

ROŽ, v torek, 11. septembra 1990

ob 14.00 uri Sele – farni dom; ob 15.00 uri Borovlje – društvena soba; ob 16.00 uri Šentjanž – društvena soba; ob 16.30 uri Sveče – galerija Gorše; ob 17.30 uri Šentjakob – društvena soba; ob 18.30 uri Bilčovs – stara šola

CELOVEC, v sredo, 12. septembra 1990

ob 14.00 uri Mladinski dom; ob 15.30 uri Slomškov dom; ob 17.00 uri Modestov dom.

URADNE URE Glasbene šole so ob ponedeljkih, sredo, četrtek in petkih od 10. do 15. ure! (od 20. 8. dalje)

P R A Z N I K DVOJEZIČNOSTI F E S T D E R ZWEISPRACHIGKEIT

petek, 31. avgust 1990
freitag, 31. august 1990
ploščad pred stolnico / domplatz
„pri joklnu“/„bierjokl“

- od 15. ure dalje za otroke in starše/
ab 15. uhr für kinder und eltern:
- klovn / clown mimo
- gabriel lipuš in polde bibič: „juri muri“
- risalni kotiček / malecke
otroci bodo risali in slikali za razstavo „pri joklnu“
kinder werden für die ausstellung beim
„bierjokl“ zeichnen und malen
- knjižna polica / büchertisch

- večerni program / abendprogramm: 20h
- polde bibič: „živelo življenje luke de“
 - heino fischer bere iz del petra turinija in felixa mittererja / heino fischer liest aus den werken von peter turini und felix mitterer
 - družabno srečanje / fest
 - dražba slik / versteigerung von bildern

So na Koroškem še perspektive za dvojezično šolstvo?

piše: univ. as. dr. MIRKO WAKOUNIG

Ne že spet! Čemu je še potreben članek o dvojezičnem šolstvu? Ali se o tej temi ni že dovolj pisalo? Pustimo šolstvo, takšno kot je, pri miru in se posvetimo drugim problemom, ki so za obstoj koroških Slovencev bistvenejši in pomembnejši. Npr.: katera organizacija je legitimna zastopnica slovenske narodne skupnosti? ali, kako demokratizirati slovenske strukture, da bomo koroški Slovenci „bližje Evropi“?

To so v času splošnega evropskega demokratičnega procesa bolj aktualne in času bolj primerne teme, katerim se tudi koroški Slovenci ne smemo izogibati. Ne pa vedno to šolstvo, ki nas je že tako zaposlovalo zadnjih 6 ali 7 let. Kljub naporom, demonstracijam po Dunaju in Celovcu, kljub pozivom, manifestacijam, tiskovnim konferencam in izjavam nam ni prineslo tistega, kar smo hoteli. Vsaj nekaj pa smo vendarle iztržili. In vsaj za to bodimo hvaležni. Bodimo veseli, da nismo vsega izgubili. Šolska katastrofa bi bila lahko še veliko hujša, če ne bi imeli „našega“ poslanca v parlamentu. Varujmo in negujmo to, kar nam je iztržil! Morda se bo pa vendarle izkazalo, da ti ločeni razredi niso tako zanič, kot so prerokovali največji kritiki na univerzi.

Kdor se ta čas še vedno zaletava v to novo šolsko ureditev in ločene razrede, je ali

narodni masohist ali pa politični utopist, ki ne živi s politično in šolsko realnostjo na Koroškem. Tisti pa, ki morajo venomer kritizirati novi šolski zakon, svojega političnega poraza niso preboleli, ker s svojim kljubovalnim zadržanjem in s svojim govoričenjem na splošno „Mi smo proti ločevanju!“ sploh ničesar niso dosegli. Politično življenje na Koroškem teče dalje, zato je potrebno, da smo prisotni pri splošnem evropskem procesu demokratiziranja, da ne obsedimo tarnajoč samo pri šolstvu, ki „ni bistveno slabše od prejšnjega“.

V zadnjih mesecih vse pogostejše čujem in berem takšne in podobne izjave. Slovenski krogi, ki so politično javno pristali na ločevalni zakon, se skušajo z dobro zvenečimi pojmi kot npr. „avtonomnost šolstva“ rešiti iz povzročene politične zdrahe. To, kar se je zgodilo 8. junija 1988 v parlamentu, naj bi bila kvečjemu „napaka“, ki jo je treba kar se da hitro pozabiti. Zakon in novela tega ločevalnega zakona sta sprejeta. Politiki so zaenkrat delo opravili po svoji najboljši vesti. Zdaj so na vrsti strokovnjaki, ki naj končno dokažejo svoje znanje in svoje pedagoške sposobnosti. Zakon menda ni tako napačen, da bi se iz njega ne dalo napraviti nič pozitivnega. Edino kar je tre-

(dalje na 2. strani)

stran 3

Kreisky in slovenska narodna skupnost

stran 4-5

Letošnji Pliberški jormak nas vabi

stran 6

Otroci na obisku pri medvedku in krokodilu

stran 7

Mladina na novih poteh glasbenega ustvarjanja

stran 8

KUMST: mladina solidarno gradi

Ločevanje vodi v raznarodovanje

(nadaljevanje s 1. strani)

nutno neobhodno potrebno, sta pozitiven odnos do novega šolskega zakona in dobra volja, da uresničimo vse, kar omogoča nova šolska zakonodaja.

Taki nasveti zadovoljijo kvečjemu nekoga, ki nima časa, da bi se daljši čas in temeljito ukvarjal s tako zapleteno in za narodni obstoj tako kočljivo temo kot je šolstvo. Take nasvete dajejo politiki predvsem zaradi tega, da bi prikrili svoje samovoljne, nedemokratske in nejasne odločitve ter da bi zmanjšali pomen svojih izkrivljenih političnih odločitev.

Pristanek na ločevalni zakon je na eni strani razbil široko solidarnostno skupnost nemško in slovensko govorečih, na drugi strani pa je koroške Slovence zajela politična hromost, ki se kaže v naraščajočem odmikanju od svojih političnih voditeljev in zastopnikov. Šolsko vprašanje ni pospravljeno samo za mnoge nemško govoreče, marveč tudi za mnoge Slovence, kar pa za narodno in skupinsko identiteto ne pomeni prav nič dobrega. S tem pospravljenim vprašanjem se je veliko slovenskih ljudi zateklo v notranjo imigracijo, iz katere jih ni mogoče več pridobiti za to, da bi se v javnosti zavzemali za „slovensko stvar“.

Po dolgoletni šolski razpravi in po tej narodno-politični polomiji, ki se je razvnela po sprejetju ločevalnega zakona, nekateri slovenski politični funkcionarji še vedno ravnaajo nadvse samovoljno in vase zadržito.

Povsem nerazumljivo je, da po številnih subtilnih pojavih raznarodovanja in globoki razcepljenosti slovenske narodne skupnosti pri političnih zastopnikih ni nikakršnih znakov samokritičnosti in resnega analiziranja posledic tega zbarantanega političnega koraka. Prav perversno pa je, da se v tem času za demokratizacijo slovenskih struktur najbolj ženejo tisti, ki so se v šolski diskusiji poživljali na široko bazo in na voljo prizadetega prebivalstva. Ta sedanja politična ihta naj bi zamislila resno situacijo in to napako potisnila v pozabo. Pod parolo demokratizacije in poenotenja slovenskih struktur pa se nadaljuje ločevanje in izločevanje navznotraj. Mehanizem ločevanja se ta čas prenaša celo v slovensko narodno skupnost.

Kdor si je za svojo politično in pedagoško prakso izbral princip ločevanja, nikakor ne more biti hkrati v svojih narodnih vrstah združen in povezovalen.

Ločevanje in medkulturna vzgoja sta nezdržljiva

Skupina znanstvenikov na celovški univerzi je v teku diskusije o šolstvu vedno

znova zahtevala, da mora prava pedagoška reforma vsebovati take elemente, ki razvijajo spoštovanje med nemško in slovensko govorečimi in ki podpirajo dvojezičnost vsega prebivalstva, ki živi na dvojezičnem ozemlju. Strokovno utemeljena šolska reforma bi se morala zgledovati po modelu interkulture vzgoje, ki je mednarodno priznan vzgojni koncept za sožitje in utrjevanje narodne zavesti.

Medkulturna vzgoja pa ob ločevanju otrok ni možna, predvsem pa ne takrat, ko je ločevanje rezultat nacionalistične propagande in nestrpnosti do jezika in kulture manjšine. Medtem ko medkulturna vzgoja stremi za tem, da se vsem doraščajočim prikaže kulturni rasizem (npr. smešenje slovenščine) ter zapostavljanje in za-

zmom“ (glej Smollev „nt“ 5. januarja t.l.) in interetničnost istovetiti kot „nadaljevanje“ propadlega „socialističnega internacionalizma“ (dr. Zerzer v Nedelji, 22. julija letos) je neokusno in dokazuje duhovno razgledanost in stališča avtorjev do novih pedagoških pristopov. Nič manj brez nivoja in vprašljiva ni anketa „nt“, s katero naj bi osmešili interetničnost „kot rešiteljico slovenskega naroda“ („nt“ 3. avgusta t.l.).

Avtorji takih napadov se oddaljujejo od vzgojnih načel in ciljev, ki sodijo v standard vzgoje na evropskem nivoju. Smešenje medkulturnega učenja in interetničnosti navsezadnje otežuje uvajanje zametkov pedagoških inovacij v koroško javnost in šolsko stvarnost. Ob takih nekvalificiranih izjavah tudi ni

ločevanja smo dostikrat opozarjali; predvsem se ločevanja ne da omejiti samo na neko življenjsko področje.

Ločevanje, ki je postalo politična praksa, se širi v koncentričnih krogih in ustvarja vedno nove oblike razvrščanja. Njegov končni rezultat je na drobce razkosana narodna skupnost, ki se ne more več opirati na skupne temelje. Razkrojeni narod zgubi vsako osnovo, ki bi ga združevala in mu bila pomembno vodilo.

Ti pojavi na Koroškem niso novi. Prav ločevanje Slovencev v „nacionalne“ in „vindišarje“ nazorno kaže, kako je mogoče uničiti skupne korenine in vsiliti dve različni pojmovanji oz. identiteti. Z novo šolsko ureditvijo je ločevanje postalo legitimno in zaradi tega dobiva

jajo s socialnimi in pedagoškimi procesi, šele po letih ocenijo posledice kakih organizacijskih ukrepov. Podobno velja tudi za perspektive dvojezičnega šolstva. Ti grobi posegi ločevanja v šolsko strukturo na dvojezičnem ozemlju ter v šolsko in zunajšolsko življenje (staršev in otrok) bodo „obrodili svoje sadove“ šele čez nekaj let. Število prijav, ki je v zadnjih dveh letih nebitveno poraslo in ki ga koroški politiki kaj radi navajajo kot dokaz svojega pravilnega ravnanja, vara, kajti vedno več je šol, na katerih prijav sploh ni. Dvojezično ozemlje je iz leta v leto bolj pokrito z belimi lisami, ki kažejo, kje ni več zanimanja za slovenščino. Področje, ki je pospravljeno in očiščeno slovenščine, se širi.

Trditve šolskih oblasti, da se je zaradi ločevanja izboljšalo znanje slovenščine in da se je sistem dodatnega učitelja obnesel, so brez vsake znanstvene osnove. Doslej tega ni utemeljila še nobena znanstvena razprava.

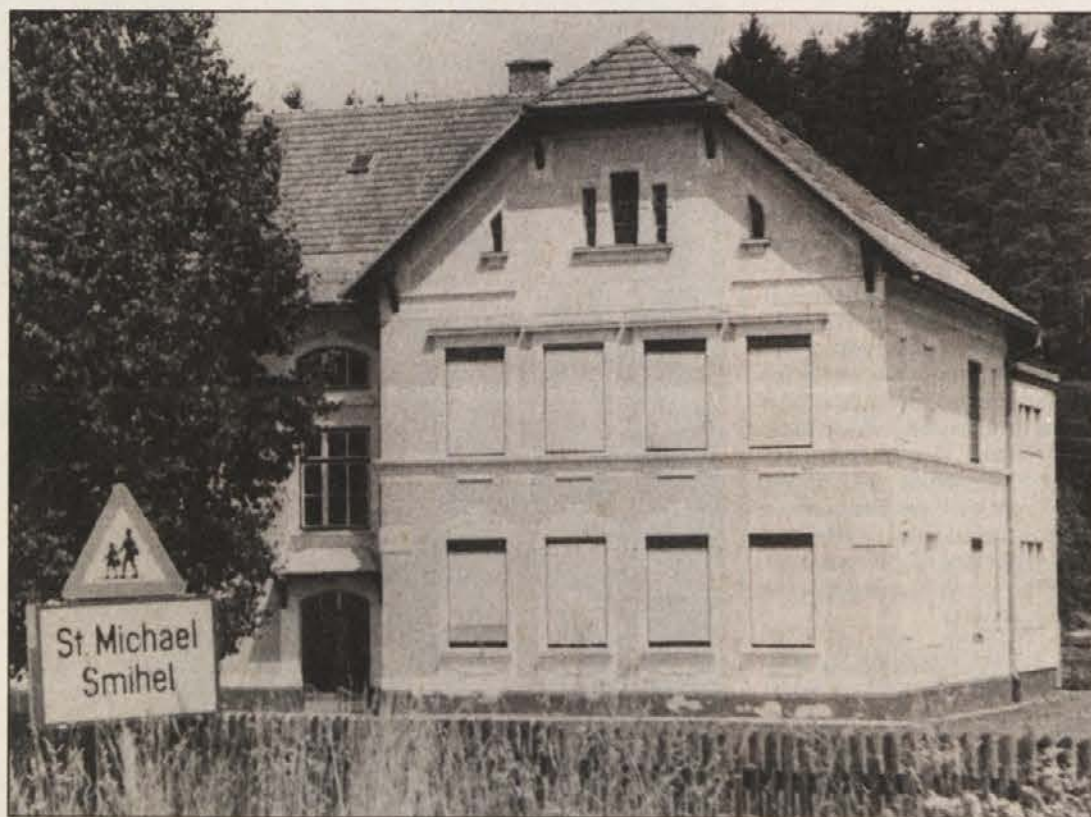
Na drugi strani pa so pomanjkljivosti v sistemu dveh učiteljev, katere pa se zamolčujejo. Tako se zgodi, da v primeru obolenosti dvojezičnega učitelja prijavljeni otroci nimajo rednega pouka v slovenščini, ker dodaten učitelj za kaj takega ni sposoben. Prav tako se zgodi, da nekateri ravnatelji kljub prijavljenim otrokom dopustijo, da v njihovem razredu poučuje večji del enojezični dodatni učitelj, sami pa se posvetijo administraciji. Bi obratno, da neprijavljeni otroci ne bi bili deležni polnovrednega pouka v nemščini, bilo sploh možno?

Prav tako doslej še ni nobenih tako imenovanih pedagoških dejavnosti, ki naj bi združevale ločene razrede in blažile nastali razkol.

Razvoj dvojezičnega šolstva je dosegel stopnjo, na kateri je vse bolj izpostavljeno improvizacijam, ki jih narekujejo lokalni faktorji (npr. naklonjenost učiteljev do slovenščine, strpnost oz. nestrpnost okolja do slovenščine, število prijav ipd.). Ločevanje je spodbudilo še tisto zadnjo možnost, s katero bi se še dalo razviti model, ki naj bi veljal za celotno dvojezično ozemlje.

Dvojezično šolstvo, ki pa je skoraj docela odvisno od dobrohotnosti in angažmaja posameznih učiteljev in učiteljic, nima stalne perspektive, da bi bilo privlačno in da bi v širšem smislu utrjevalo razvoj koroških Slovencev.

V sedanjí situaciji je potreben takojšen popis stanja na vseh šolah dvojezičnega ozemlja. Ta mora priti „od spodaj“ in podrobno prikazati, kako potihoma, „brez pritiska“ in pa tudi brez odpora slovenščina izginja iz šolske in družbene stvarnosti.

nikanje manjšine v javnem življenju kot nesprejemljivo, ločevanje otrok služi predvsem uveljavljanju večine in nacionalnemu zadržanju. Ločena vzgoja otrok na daljši rok nikakor ne vodi v utrjevanje narodne zavesti pripadnikov manjšine in tudi večine ne navaja k odgovornosti za obstoj manjšine.

Ni torej čudno, da so se proti modelu medkulturne vzgoje zagnali predvsem tisti nemškonacionalni in domovinski krogi, ki so najbolj kričeče zahtevali ločevanje. Zahteva po medkulturnem učenju je bila v koroški javnosti deležna bolj ali manj zaničljivega posmeha, kar pa ne preseneča.

Povsem novi in vznemirljivi pa so napadi na medkulturno vzgojo in interetnično držo nekaterih slovenskih krogov. Doslej je bilo podobne napade zaslediti le v desnoekstremističnem nemškem časopisu. Interkulturalnost primerjati s „po gorelim marksističnim internacionaliz-

mogoče pridobiti dvojezičnih učiteljev in učiteljic za nove ideje pedagoške prakse. Navsezadnje pa se s takimi izpadi ustvarja mržnja do skupine znanstvenikov na celovški univerzi in do tistih, ki ločevanje kot obliko reševanja narodnostnih konfliktov odklanjajo. Ločevanje in medkulturna vzgoja sta nezdržljiva. Za novosti na šolskem področju in za razvoj dvojezičnosti pa se za bodočnost ne obeta prav nič dobrega, če bi se ustvarila neka svojevrsna aliansa slovensko in nemško govorečih, ki se izkazuje v smešenju medkulturne vzgoje.

Kako zaustaviti ločevanje?

Ločevanje ima svojo dinamiko. Kdor ga sprejme kot politično vodilo, mora vedeti, da ga s kakimi dobrohotnimi prenovami ni mogoče zaustaviti. V sistemu ločevanja ni reforme, ki bi bila človeška in v smislu strpnosti. Pred dinamiko

povsem nove razsežnosti razkranjanja. To je pokazala novela, ki je sledila razsodbi ustavnega sodišča. Ta namreč predvideva, da se bodo v bodoče zainteresirani za slovenščino ali prijavi za dvojezični pouk ali pa za slovenščino kot neobvezen predmet. Tako sortiranje učencev predvsem razvrstijo slovenščino in jo potisne na rob družbene priznanosti. To načrtovano ponovno ločevanje je uperjeno proti že tako zelo okrnjenim ostankom skupne vzgoje in proti dvojezičnosti. Ta organizacijski poseg, ki naj bi razvrščal učence v take in drugačne, pa naj bi dokončno odpravil vse zametke, ki bi lahko še podpirali idejo medkulturnosti.

Ločevanje je postalo neustavljiva direktiva po šolah na dvojezičnem ozemlju.

Kaj je še skupno veljavnega?

Znanstveniki, ki se ukvar-

Dr. Bruno Kreisky se je kot zunanji minister in pozneje kot avstrijski zvezni kancler intenzivno ukvarjal z vprašanjem slovenske narodne skupnosti na Koroškem. Politične odločitve in zakonodajni ukrepi, ki jih je avstrijska vlada pod njegovim vodstvom sprejela v sedemdesetih letih, so vsekakor odločilno spremenile takratno manjšinsko politiko. Pozitivne in negativne posledice so občutne vse do danes. Dejstvo je, da Bruno Kreisky sam – kljub vsej politični in diplomatski spretnosti v notranji in zunanji politiki – s svojimi predstavami in željami na Koroškem ni prodril. Proti močnemu nemškoniacionalnemu in protimanjšinskemu taboru ni uspel. Obdobje Kreiskega iz svojega zornega kota ocenjuje prejšnji predsednik ZSO dr. Franci Zwitter.

Kreisky – edini kancler z določeno občutljivostjo za pravice narodnostnih skupnosti

Svoj čas sem kot predsednik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem imel opravka z vsemi kanclerji v drugi republiki Avstriji.

Edini, ki je pokazal določen občutek in zanimanje za manjšinsko problematiko in zlasti za vedno znova kočljivo vprašanje koroških Slovencev, je bil rajni dr. Bruno Kreisky.

Prvi kancler dr. Leopold Figl je sicer vse obljubil, vendar številnih obljub ni nikoli izpolnil; za kanclerja Juliusa Raaba je bilo manjšinsko vprašanje preveč malenkostno, da bi se bil z njim sploh ukvarjal. Ko je bila državna pogodba podpisana, zanj avstrijski državljani slovenske in hrvaške manjšine na Koroškem, Gradiščanskem in Štajerskem niso bili več državljani, ki jim po

državni pogodbi pripadajo posebne pravice. Nič bolje se ni obnašal kancler dr. Alfons Gorbach. Tudi kancler dr. Josef Klaus je kmalu podlegel nemškoniacionalnim krogom in pred njimi kapituliral, ko je vsekakor vsaj poskušal rešiti manjšinsko vprašanje s pomočjo glasovanja na občinski ravni.

Dr. Bruno Kreisky je bil edini, ki je imel vsaj določen koncept za rešitev in ki je v svojem prizadevanju za znosno ureditev vztrajal ves čas, dokler je bil na položaju za manjšinska vprašanja ustavno pristojnega kanclerja.

Mislim, da je potrebno, da ob njegovi smrti to ugotovimo brez pridržkov ter se v tem smislu tudi koroški Slovenci hvaležni priklonimo njegovemu spominu.

Kreisky je tudi s Titom razpravljal o problemih slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem

Dobro se spominjam prvega srečanja z njim v koroški deželni vladi, ko sem ob njegovem uradnem obisku v vlogi zunanjega ministra na Koroškem zaprosil deželnega glavarja Ferdinanda Wedeniga, da posreduje razgovor z njim. Hkrati sem prepričal tudi predsednika Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Joška Tischlerja, da je šel z menoj, in sva na ta način izpričala enotnost slovenske narodnostne skupnosti ne nazadnje tudi s tem, da sva mu po temeljitim razgovoru o perečih problemih in potrebah koroških Slovencev predala izražene težnje tudi v pisni obliki. „Ach, Sie haben es schon schriftlich,“ je smeje prevzel pismena stališča in obljubil, da se bo zavzel za skorajšnjo rešitev. Že ob tem prvem razgovoru, ki je trajal več kot dve uri, je dr. Kreisky pokazal izreden čut in zanimanje za vprašanja slovenske narodnostne skupnosti in nasploh razvil svoje gledanje na manjšinsko vprašanje. V povezavi s tedaj posebno perečim vprašanjem avstrijske narodnostne skupnosti na Južnem Tirolskem je poudaril, da spričo manjšinskih določb v državni pogodbi vidi naše vprašanje v širši luči mednarodnega aspekta, da se zaveda potrebe po rešitvi, ki je po njegovem mnenju mogoča le na pragmatičen način politike majhnih korakov in to v stalnem dialogu z manjšino; pri tem razume, da manjšinsko vprašanje nikoli ni brez trenja, da po svojem bistvu nosi v sebi celo neke vrste konfliktov in da manjšina za svoje preživetje potrebuje stalne impulze, kar vse po drugi strani za razrešitev zahteva stalen dialog med vlado in manjšino.

Rezultati tega prvega srečanja predsednikov osrednjih organizacij s Kreiskym so bili obnova razstreljenega spomenika v čast padlim borcem za svobodo v Sentrupertu pri Velikovcu, dodatna poprava škode slovenskim izseljencem in slovenskim ustanovam ter zagotovilo, da

namerava na svojem položaju posvetiti manjšinski problematiki stalno skrb.

Tako je zunanje ministrstvo pod vodstvom dr. Kreiskega postalo poslušajoči urad za manjšinska vprašanja, ki so po ustavni ureditvi formalno ostala v pristojnosti Urada zveznega kanclerja.

Ko je leta 1959 dr. Kreisky postal zunanji minister, je že v novembru ustanovil stalno komisijo predstavnikov vlade in osrednjih organizacij slovenske narodnostne skupnosti z namenom uresničevanja določil 7. člena državne pogodbe. Potem je od marca 1960 sledilo več sej te komisije z malenkostnimi uspehi. Ko je dr. Klaus leta 1966 prevzel vlado in s tem kot kancler tudi pristojnost v manjšinskih vprašanjih, je bila še ena seja te komisije, ki je bila nato očitno ukinjena.

Leta 1970 je Kreisky pri parlamentarnih volitvah dobil relativno večino in postal kancler manjšinske vlade; volitve ob koncu leta 1971 so mu prinesle absolutno večino in samostojno vlado socialistične stranke. S tem je odpadel tudi izgovor, ki se ga je posluževala predvsem koroška deželna vlada, da manjšinskega problema ni mogoče rešiti, ker konservativna vlada na Dunaju nima niti razumevanja niti volje za tako reševanje. In res je Kreisky v istem letu predložil parlamentu osnutek zakona o dvojezičnih topografskih napisih. Koroški Slovenci smo osnutek pozdravili, koroški nemški šovinisti pa so navalili na dvojezične napise in jih podirali ter organizirali ljudske pobune. Poznejši dogodki so nam še v svežem spominu.

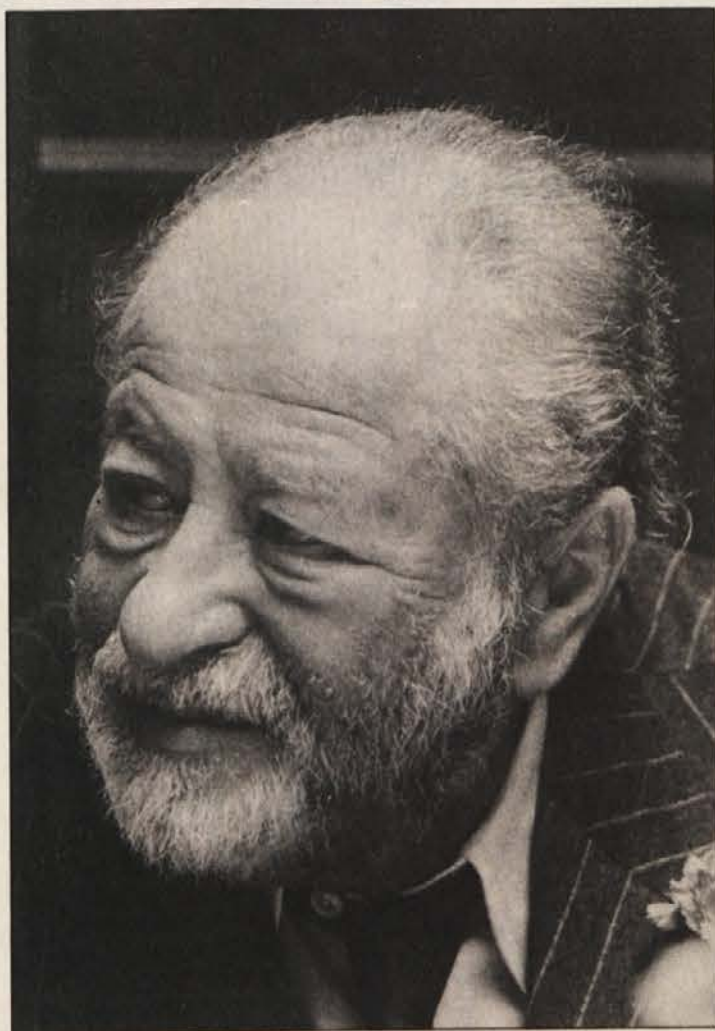
Za Kreiskyjevo naklonjenost manjšinski problematiki in narodnostnim skupnostim govori tudi to, da ob tej eskalaciji nemškega nacionalizma ni enostavno vrgel puške v koruzo, marveč je vztrajal na začetem reševanju kočljivega vprašanja. Z ustanovitvijo tako imenovane študijske komisije za pripravo

zakona o narodnostnih skupinah je poskusil dokončno globalno rešiti manjšinsko vprašanje. Upal je, da bo s svojo metodo dialoga in obravnavanja problemov v komisijah, ko je študijski komisiji sledil še kontaktni komite, uspel. Čeprav je na koncu popustil pred zahtevami nemških nacionalistov v meščanskih strankah in tudi v svoji stranki po ugotavljanju manjšine, pa je moral spoznati, da v koroškem vzdušju ni razsodnosti in še manj potrebne strpnosti za znosno rešitev tega vprašanja.

Sam je ta svoj neuspeh priznal v intervjuju za celovški radio, ko je izjavil: „Zakon o narodnih skupinah je kot kompromis le minimalna rešitev. Tista vzajemnost, ki nam je tako nujno potrebna, pa ni bila ustvarjena.“ Kdor ga je poznal, ve, kako ga je prav ta neuspeh prizadel.

Ob številnih govorih ob njegovem državnem pogrebu se mi je utrnila misel, v koliko nismo tudi koroški Slovenci krivi za ta neuspeh, koliko zaprek smo mu postavljali na poti, ko ga nismo razumeli ali nismo hoteli razumeti njegove filozofije. Spričo nerazumljivih peripetij in samovoljnih enostranskih korakov v zadnjih letih, po eni strani v šolskem vprašanju in po drugi strani ob trmastem razbijanju enotnosti, ki bi bila po vstopu v sosvet še posebno potrebna, se mi zdi, da je tako spraševanje vesti upravičeno in potrebno. Morda bi lahko hodili večji kos poti z njim. Toda to vprašanje je sedaj odveč. Vendar nam Kreisky našega zadržanja – upravičenega ali neupravičenega – ni zameril. V svojih spominih je zapisal: „Slovenec sem vedno rad sprejel in se z njimi dolgo in na široko pogovarjal o njihovih željah.“ Za to razumevanje in za njegov poskus rešitve našega vprašanja se hvaležno klanjamo njegovemu spominu!

Dr. Franci Zwitter st.

Kreisky se je trudil za dober odnos s Slovenci

Od leta 1393

Pliberški sejem na travniku

Največje in najstarejše ljudsko slavlje južnih predelov Koroške

od sobote,
1. septembra,
do ponedeljka,
3. septembra 1990

V soboto popoldne povorka na sejmski prostor z robo in rajo.
Domači župan g. Pajank bo načepil prvi sodček piva.
Zvečer velik ognjemet.

V nedeljo množično srečanje sejmskih gostov z vseh strani
od blizu in daleč. Na sejmišču pester zabavni park in razstavišča.
Na sejmu živahna prosta zabava.

**POSOJILNICA-BANK
PLIBERK**

Bančne
posle
urejamo

kvalitetno · hitro · tajno

vse vrste
naložb
menjava
ugodna posojila

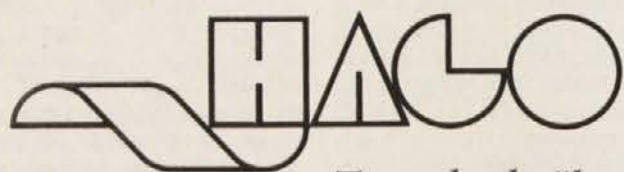
ALPETOUR

SPEDITION - TRANSPORT-GES.M.B.H.
ŠPEDICIJSKO - TRANSPORTNA DRUŽBA Z O. J.

A-9150 Bleiburg/Pliberk, Lastenstraße 6
Postfach 15
Telefon (0 42 35) 22 60, 22 61 – Telex 42-2156

S PODRUŽNICO MANNHAIM

- organizira redne prevoze na relacijah Avstrija–Jugoslavija–Nemčija
- opravlja mejno odpravo in carinjenje
- uvaja kombiniran transport
- vabi prevoznike in jim nudi dolgoročno zaposlitev
- nudi zanesljiv in hiter servis

Trgovska družba z o. j.
Handelsgesellschaft m. b. H.

8.-Mai-Straße
9020 Celovec/Klagenfurt

Zanesljiv partner
za koroško gozdarstvo
in lesarstvo

Ein verläßlicher Partner
für Kärntens
Forst- und Holzwirtschaft

Uradni spored za soboto, dne 1. septembra 1990

10.00 maša na avtodromu
Prechtl s sejmskim duhov-
nikom Josefom Frenzlom

14.00 slavnostni sprevod
s sejmskim znamenjem in
odhod z vprego in sprem-
stvom (zbirališče Grenz-
landheim)

14.30 postavitve sej-
skega znamenja in raz-
glasitev sejma (sejmski
referent, podžupan mag.
Raimund Grile)

15.00 simbolična otvori-
tev sejma na travniku z
načetjem sodčka piva v
šotoru Libuške godbe

20.00 velik ognjemet v
bližini sejmskega travnika

ZA PLIBERŠKI JORMAK VSI V

ZADRUGA
market
BLEIBURG / PLIBERK
Telefon (0 42 35) 20 39NUDIMO VAM
IZREDNE SEJEMSKKE PONUDBE

Pliberški „jormak“ za staro in mlado

Priprave za najstarejše ljudsko slavo južnih predelov Koroške, za pliberški sejem na travniku, gredo h koncu. V soboto, 1. septembra, se bo s povorko skozi mesto namreč začel že 597. „Pliberški jormak“, kot ga imenujejo domačini.

Tudi letos se je k sodelovanju prijavilo nad 300 razstavljalcev, ki bodo ponujali raznovrstno robo, od sladkarij do blaga, od gostinskih uslug do vrtiljakov in gugalnic. Tudi letos pričakujejo velik obisk, h kateremu naj bi seveda pripomoglo tudi zabavišče z več kot 20 šotori,

ki so postavljeni na 40.000 kvadratnih metrov veliki površini.

Uradni spored otvoritve letošnjega „jormaka“ objavljamo posebej, tako da naj za uvod zadostuje le ugotovitev, da se bodo na pliberškem sejmu na travniku z bogatim izborom blaga predstavila tudi slovenska gospodarska in trgovska podjetja, ter da so organizatorji „jormaka“ letos k sodelovanju povabili tudi velikovško konjerejsko zvezo, ki bo v nedeljo postavila na ogled 50 plemenskih konj.

V dneh pliberškega sejma

pa bodo obiskovalci iz bližje okolice ter drugih predelov Koroške in Slovenije imeli seveda tudi možnost ugodnega nakupa v pliberških trgovinah, vablivo ponudbo pa so pripravila tudi gostinska podjetja.

Že v prejšnjih letih je bil obisk sejma množičen, morda pa bo letošnji sejem privabil celo toliko gostov, da se bodo po sejmu lahko pohvalili s številom 50 tisoč obiskovalcev. Na vsak način pa je privlačna tudi novost: sejem prvič tudi v primeru dežja ne bo blaten. Vzrok več, da ga obiščete!

KONUS

Konus, proizvodna in trgovska dejavnost, Pliberk
Konus, Produktions- und Handelsgesellschaft, Bleiburg

A-9150 PLIBERK / BLEIBURG

Völkermarkter Straße 11

Telefon (0 42 35) 36 50

W cobra
Šmihel
pri Pliberku

proizvodnja in prodaja najkvalitetnejših brusov
prodajamo v Avstriji in izvažamo na vse kontinente

Ples in zabava v šotoru Edinosti

Tudi letos bo šotor Slovenskega prosvetnega društva Edinost v Pliberku privabljal z družabnostjo, zabavo in domačnostjo. Ob hitri in prijazni postrežbi boste lahko izbirali med različnimi jedmi in pijačami, se poslovno pogovarjali ali pa povsem sproščeno pokramljali z vašimi znanci in prijatelji, morda pa se po stari navadi tudi zavrteli ob poskočnih melodijah.

SPD Edinost je namreč tudi letos poskrbelo za plesno zabavo: v soboto, 1. septembra, vas bodo zabavali „Ptujskih 5“ z Barbaro in Žanom, v nedeljo in ponedeljek pa vam bo igrala skupina „Melos“ iz Slovenije. V dopoldanskem in popoldanskem programu pa bosta v šotoru SPD Edinost igrali „Godba na pihala Šmihel“ in „Godba na pihala KPD Šmihel“.

Prijatelji SPD Edinost in vesele družbe ste prav pristočno vabljeni!

HOTEL – RESTAVRACIJA
BREZNIK
PLIBERK – BLEIBURG

Dragulj
koroškega
gostinstva
Priporočamo
našo izvrstno
kuhinja z
njenimi
specialite-
tami

● Tujske sobe z vsem
komfortom

● idealna hiša za Vaš
zimski ali letni dopust

Lomschek

Tihoja 2 (Šentlipš)
9141 Dobrla vas
Telefon (0 42 37) 22 46

- popravilnica
- trgovina
- nadomestni deli
- vozila
- električni šivalni stroji

se priporoča

PLESKARSTVO · BARVE · UREJANJE PROSTOROV
MALEREI · FARBEN · RAUMAUSSTATTUNG

Rudolf
Bredschnaider

BLEIBURG / PLIBERK
Dammweg 1 Tel. (0 42 35) 21 23

PLESKARSTVO · BARVE · AVTOLAKI · TAPETE · PODI · ZAVESE
MALEREI · FARBEN · AUTOLACKE · TAPETEN · BÖDEN · VORHÄNGE

Schloss Bräu

BRAUEREI GÜSELER SORGENDORF
BLEIBURG/KÄRNTEN

Pozdravljeni otroci! Danes bomo obiskali prijatelja Pikija

Nekega večera, ko sta že ležala v postelji in si kakor po navadi pripovedovala zgodbe, je učitelj vprašal Pikija: „Ali veš, kako si prišel na svet?“

„Vem,“ je odgovoril Piki. „Naredila me je medvedja mamica.“

„Ne reče se 'naredila', ampak 'rodila', če kaj vem,“ je rekel učitelj.

„Že mogoče,“ je odgovoril Piki. „Ampak mene je zagotovo naredila. Pa ne samo mene. Tudi vse druge medvedke.“

„Medvedja mamica, praviš? se je čudil učitelj. „Prvič slišim. Povej mi kaj o njej.“

„Medvedja mamica je šivilja, ki šiva medvedke,“ je rekel Piki. „Vsak dan naredi enega in jih dela cel mesec, tako da sedi na koncu meseca na polici trideset medvedkov. Saj ima mesec trideset dni, kajne?“

„Ne vsak,“ je rekel učitelj.

„Sicer pa ni važno,“ je rekel Piki. „Ko sem bil jaz na vrsti, nas je bilo pač trideset, ker je mene naredila prvega in sem imel čas šteti. Imela je krojne pole za velike in srednje in majhne medvedke. Zame je izbrala posebno lep kraj.“

Razen tega mi je prišla rjav in bel pliš. Takega kožuha nima vsak medvedek. Po večini so rumeni, kot da bi bili levi in ne medvedi. Si že kdaj videl rjavega leva?“

„Ne,“ je rekel učitelj. „Tisti v živalskem vrtu je rumen.“

„No, vidiš,“ je nadaljeval Piki. „Sicer pa me levi ne zanimajo. Govoriva o medvedji mamici. Mene je naphala z vato. Zato sem tako mehek. Samo nekaj nas je bilo takih. Drugi so bili nabasani z morsko travo ali žagovino. Sedel sem na polici in jo opazoval. Kako je samo znala sukati škarje, ko je rezala blago za podlogo in kožušček. Švrk, švrk, švrk – telo, švrk, švrk – roke, švrk, švrk – noge, pa še švrk, švrk – ušesa in kožuh je bil pripravljen. Potem je v podlogo nabasala vato ali morsko travo, prišla nanjo kožuh, pripela k telesu noge, roke, in glavo, na glavo pa še smrček, ušesa in oči. Ta ali oni medvedek je dobil tudi pentljo okrog vratu. Ko je bil sešit, si ga je medvedja mamica še enkrat skrbno ogledala, ga pokrtačila in postavila na polico. Imela nas je rada in se je z nami pogovarjala. Jaz sem

bil dolgo pri njej, nekateri medvedki pa samo po dan ali dva.“

„Kako pa to?“ je vprašal učitelj. „Ali so ušli?“

„Sem ti jaz kdaj ušel?“ je užaljeno vprašal Piki.

„Nisi,“ je rekel učitelj.

„Tudi medvedji mamici ni nobeden ušel,“ je nadaljeval Piki. „Ampak, ko se nas je nabralo trideset, je prišel možakar z velikim usnjenim kovčkom in medvedja mamica nas je dala njemu. Zložil nas je v kovček in odnesel v trgovino. Tam so nam dali okoli vratu listke in na listkih je pisalo, koliko stanemo. Potem smo sedeli v izložbi, nekateri pa na policah. Jaz sem sedel v izložbi in ko je prišel mimo tvoj očka, sem mu pomežiknil, pa je stopil v trgovino in me kupil. Tako sem prišel k tebi.“

„Dobro, da si mu pomežiknil,“ je rekel učitelj in pobožal Pikija. Potem sta zaspala in sanjala o medvedji mamici, ki je naredila že toliko medvedkov, da bi jih lahko zložili v stolpnico.

Iz: Moj prijatelj Piki Jakob, K. Kovič, Mladinska knjiga 1988 Vse knjige, ki so omenjene na tej strani, nam je dala na razpolago Naša knjiga v Celovcu

Kako je krokodil Mojmir prišel v živalski vrt in kako je tam tudi ostal

V Afriki je reka Nil in v njej je živel krokodil. To se sliši kakor pesem in tudi življenje krokodila Mojmira je bilo takrat kot pesem. Veselo je plaval po sivo-zeleni reki Nil in čofotal med trsjem, nad njim pa so švigale lastovice in se je bočilo modro nebo.

Ampak nobena pesem ne traja večno, in ko je bil krokodil Mojmir star sedem let, so ga ujeli in prodali v živalski vrt. Nič več ni bilo široke reke Nil in šumečega trsja, bila je le umazana luža, pusta skala, majhen grm in nekaj regrata. In okrog in okrog železna ograja. Kako je bil Mojmir nesrečen! Ležal je na skali in pretakal debele krokodilje solze, da se je njegova luža do vrha napolnila. No, in ko je tako ležal na pusti skali v železni kletki, je začel premišljevali. Tega ni prej, ko se mu je še dobro godilo, nikoli počel. In premišljeval je takole:

„Lahko se jočem do konca svojih dni ali pa tudi ne. Vedno

sta dve možnosti. Dobro. Lahko ostanem tukaj ali pa jo pobrišem. Prav. Lahko jo pobrišem takoj ali pa čez nekaj časa. No, in če sem že tukaj, zakaj si ne bi vsega dobro ogledal?“

In se je začel razgledovati. Ogledal si je vse ljudi, ki so ogledovali njega in zdeli so se mu kar zanimive živali. Zato si je iz knjižnice sposodil knjigo Človekov duševni svet in postal skoraj psiholog. Kasneje si je sposodil knjigo o zvezdah in rastlinah in o strojih in tako naprej. Vmes pa je za razvedrilo prebral še kakšno napeto zgodbo in kakšen strip. In kakšno pesem. Ko je še nekaj časa premišljal, je sklenil takole:

„Če natanko preudarim, mi zdajle ni nič hudega. In knjižnico imajo tudi dobro. Seveda ne bom vse življenje občepel v tej kletki. Dokler pa se lahko česa naučim, bom kar ostal.“

Tako je ležal v svoji kletki in se šolal.

Iz: O krokodilih, putkah in miselnih igrah, P. Kovač, M. Jemec-Božič, Mlad. knjiga 1989, prodaja: Založba Drava

Avgusta so vroči dnevi.

Kombajn žanje in mlati po žitnih poljih.

Ded ima veliko dela.

Niko in Maja mu pomagata.

Die Augustsonne ist heiß.

Auf den Feldern rattern die Mähdrescher.

Dem Großvater geht die Arbeit nicht aus.

Niko und Maja helfen ihm.

Iz: Niko in/und Maja, M. Kulnik, Z. Loiskandl-Weiss, Založba Drava, Celovec 1990

POPRAVEK:

Na otroški strani v zadnji reviji Slovenskega vestnika smo pozabili navesti, da je knjigo „Die Geggis“ v nemščini napisala Mira Lobe, ilustrirala pa jo je Susi Weigel.

Kdo je Piki? Piki je medved. Piki ne stanuje v gozdu, ne v živalskem vrtu, ne v cirkusu, ne v trgovini. Piki stanuje v bloku, v četrtem nadstropju, na polici za igrače. Pikiju je ime Piki, čeprav ni pikast. Tako mu je pač ime. Ni namreč vsakdo belec, ki se Belec piše, in tudi vode ne pije vsakdo, ki se piše Vodopivec. Tako je tudi Pikiju ime Piki.

Big Band iz Šmihela

Od začetka leta dalje ima Društvo godba na pihala Šmihel svoj „Big Band“. Za „big“ mu sicer še primanjkuje nekaj muzikantov: kakšna bas-pozavna, kakšen bariton-saksofon in še kakšne 2 do 3 trobente – pa bi bil popoln.

Zasedba je še prešibka, o tem so prepričani tudi člani sami, vendar pa je „Big Band“ ob svojem nastopu na letošnjem „Pomladnem koncertu“ Društva godba na pihala Šmihel v Pliberku presenetil obiskovalce: v samo štirih mesecih so se glasbeniki naučili nekaj komadov, izmed njih pa je najbolj navdušil „Spanish gipsy dance“.

Upravičeno se torej sprašujemo: bomo kmalu imeli na južnem Koroškem svoj kvalificiran „Big Band“?

Skupina mladih glasbenikov si je zastavila nov cilj: kvaliteten „Big Band“

Mladi glasbeniki iščejo nove poti

Petnajst mladih fantov, petnajst instrumentov (4 saksofoni, 4 trobente, 3 pozavne, klavir, bas-kitara, kitara in boben), nekaj dobre volje in veliko prizadevnosti, pa je nastal „Big Band“ Društva godba na pihala Šmihel.

Januarja letos so člani društva ugotovili, da se ne zadovoljujejo več z igranjem Avsenikovih komadov, raznih maršev in zabavne glasbe, ki jo dandanes igra že vsaka skupina. „Motivacija za tako glasbo je enostavno vse bolj pojemala, ne nazadnje tudi zato, ker za 'plehbandu' nimamo primerne zasedbe: manjkajo nam klarineti, fagot, trobente, baritoni in tube, poleg tega pa je zasedba za klasično godbo na pihala premajhna“, v tem vidi predsednik društva Mihael Vavti vzroke za to, da so se glasbeniki pred nekaj meseci odločili za novo pot, za ustanovitev svojega „Big Banda“.

„Poleg tega nas ta glasbena zvrst tudi bolj zanima, Avsenika idr. pri nas igra že vsaka skupina, mi pa smo hoteli najti nekaj novega, česar na južnem Koroškem še nimamo.“

Tudi Hannes Košutnik, ki skupino uči, čuti v novem cilju tudi novo motivacijo glasbenikov, da „delajo na sebi in se razvijajo“.

„V prihodnje bi se radi vse bolj posvetili 'Big Bandu', pravi Mihael Vavti, „zato ta čas vadiamo večinoma za to (za nas) novo smer glasbene umetnosti. Pri tem pa je seveda treba upoštevati, da je tovrstna glasba bolj zahtevna, kakšen 'hm-tata, hm-tata' nekdo hitro zaigra, pri tem pa je treba vsak komad dolgo vaditi, preden 'sedi'. Nekateri izmed nas so zelo navdušeni in zavzeti pri stvari, tisti pa, ki niso pripravljeni intenzivno vaditi in se razvijati s svojim instrumentom, nas bodo pri nadaljnjem delu in razvoju ovirali.“

Ta čas čuti predsednik društva šibkosti skupine tudi v pomanjkanju dobrih glasbenikov na južnem Koroškem. „Skupini bi bili nujno potrebni bas-pozavna, bariton-saksofon in kakšne 2 do 3 trobente... kot kaže, pa jih bo le težko najti!“

Drugi problem, s katerim se soočata „Big Band“ in Društvo

godba na pihala Šmihel, pa je finančna situacija.

„Manjka nam finančnih sredstev, ker prejemamo zelo majhne finančne podpore. Pliberška občina daje drugim društvom letno okrog 15.000 šilingov, mi pa se moramo zadovoljiti z 5.000 šil.“, se pritožujejo glasbeniki. „Zdaj pa bi si radi kupili ozvočenje za 'Big Band', to pa je zelo drago. Računamo s stroški okrog 200.000 šilingov – kar je v primerjavi z vsoto pet tisoč šilingov, ki jih dobimo od občine, štiri tisoč, ki nam jih je lani namenila dežela Koroška in pa nekaj tisočakov, ki jih imamo vsaj obljubljene od naših kulturnih organizacij (KKZ in SPZ), veliko denarja. Zasebni sponzorji pa so se tudi naveličali podpirati, to pomeni, da se tudi njihove podpore ne povečujejo, ampak znižujejo.“

Škoda, kajti neugodna finančna situacija je slaba motivacija za delo. Za nakup instrumentov so morali (in morajo) doslej seči globoko v žep starši ali pa glasbeniki sami; kvalitetna glasbila pa imajo svojo ceno: za

en instrument je 20 do 30.000 šilingov dostikrat še premalo...

Kako pa gledajo na svojo bodočnost glasbeniki sami?

„Naš cilj“, pripovedujeta Mihael in Mario, „je, da se bomo toliko naučili, da bomo lahko igrali večurni spored in da bomo postali kvalitetni... Ali pa

nes Košutnik študira na Koroškem deželnem konservatoriju trobila, Tonči Feinig klavir, Štefan Thaler električni bas in kontrabas. Matjaž Stošič (kitara) in Saša Kužnik (trobenta) se nameravata vpisati na Visoko šolo za uporabno umetnost (Hochschule für angewandte

Boste v nekaj letih zaigrali na Slovenskem plesu?

Hannes Košutnik je vodja Godbe na pihala in „Big Banda“, ki ju sestavljajo člani Društva godba na pihala Šmihel. Vprašali smo ga, kako in kje vidi prihodnost mladih glasbenikov?

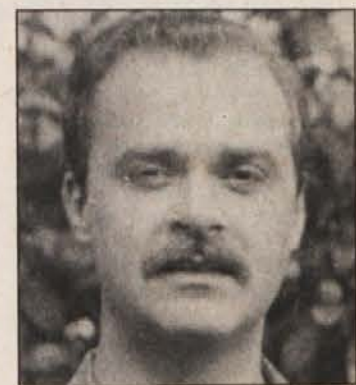
Kakšne so kapacitete glasbenikov „Big Banda“ iz Šmihela? Ali je realno pričakovati, da nam bodo v nekaj letih zaigrali na Slovenskem plesu?

Na to vprašanje je težko odgovoriti. To je namreč odvisno od posameznih glasbenikov, od njihove pridnosti in pripravljenosti, da vadijo.

Kje imate največ težav? Kje so vaše šibkosti?

Brez dvoma je slabo, da nekateri izmed nas enostavno nimajo časa ali pa niso motivirani, da bi doma vadili po več ur (ali pa vsaj po eno

uro) dnevno. To pa bi bilo nujno potrebno! Odkar smo ustanovili „Big Band“ je motivacija za igranje močno narasla, ker je to povsem drugačno igranje... šibkosti pa vidim tudi v pomanjkanju dobrih glasbenikov na južnem Koroškem, da ne govo-

Hannes Košutnik, umetniški vodja skupin

rim o finančnih težavah, ki jih imamo.

Kaj so tvoji cilji kot vodje skupine?

Moj prvi cilj je, da bi „Big Band“ spraval na določen nivo, morda res tako visok, da bi v nekaj letih lahko zaigrali na Slovenskem plesu. Ali bomo ta cilj dosegli, bo odvisno od posameznih članov skupine, od njihove pripravljenosti, da sodelujejo. Vsekakor mislim, da smo z „Big Band“ za našo skupino našli pravo pot.

Kje nastopate?

„Big Band“ je šele na začetku, zato se še bolj „šparamo“. Tudi naš spored še ni dovolj obsežen za velike nastope. V avgustu smo nastopili v Dobrli vasi in v Libuščah, v začetku septembra pa bomo zaigrali na „jorkmaku“ v Pliberku...

Predsednik Društva godba na pihala Šmihel igra saksofon

bomo ta cilj tudi dosegli? Ne vem. Upam, da.“

Mario po svoje poklicnem delu vadi na svoji pozavni dobri dve uri dnevno. Enako velja tudi za nekatere druge člane „Big Banda“. Vendar pa zaradi pomanjkanja časa – poleg zaposlitve – ne zmorejo vsi tolikšne obremenitve, ki pa bi bila nujno potrebna za doseg cilja (glej tudi pogovor s Hannesom Košutnikom).

Šest članov „Big Banda“ se strokovno izobražuje, kar pomeni, da so (ali pa bodo) poklicni glasbeniki: predsednik društva Mihael Vavti obiskuje na Srednji glasbeni in baletni šoli v Mariboru pouk saksofona, Han-

Kunst) v Gradcu...

Kaj ni to že zagotovilo za kvalificiranost „Big Banda“?

„Slovensko javnost je treba opozoriti tudi na to, da smo prva skupina na južnem Koroškem, ki se je usmerila v to glasbeno zvrst (plesna glasba, nekateri izmed nas pa se zanimajo tudi za igranje jazza)“, meni predsednik društva.

Bomo torej podprli skupino, ki se je podala na inovativno, alternativno pot glasbenega ustvarjanja?

Tekst in slike: Štefka Vavti

Karl: Bei unserem KUMST-Projekt geht es im Allgemeinen darum, daß wir ein Jugend- und Kulturzentrum sowohl für die slowenischsprachige als auch für die deutschsprachige Jugend errichten wollen. Wir wollen Kontakte haben, wir wollen nicht dort verbleiben, wo die Slowenen seit Jahrzehnten mehr oder weniger unbeweglich verharren sind. Wir wollen nicht dahinvegetieren und ständig beteuern, wie arm wir sind. Wir wollen auch die oft bestehende Ablehnung überwinden, die wir seitens deutschsprachiger Kärntner verspüren, wenn es heißt, wir sind in einer slowenischen Organisation. Ins KUMST soll jeder kommen können, es soll ein Ort sein, wo man sich gegenseitig akzeptieren kann und voneinander lernen kann.

Astrid: Ich denke mir auch, daß es zuwenig Institutionen gibt, wo man das praktizieren kann. Es gibt bei vielen Leuten den Wunsch, im interkulturellen Sinne etwas zu machen, aber es gibt wenig Orte, wo man das auch tun kann. Das ist zumindest bei uns so, und ich denke, hier ist es ähnlich. Bei uns in Frankfurt gibt es beispielsweise viele Jugendzentren. Da sind dann aber entweder nur Ausländer oder nur Deutsche. Wenn da einmal etwas eine Veranstaltung stattfindet, die verschiedene Leute und Kulturen einander näher bringen soll – zum Beispiel ein türkisches Volksfest am Wochenende – dann kommen meist immer nur Ausländer. Man kommt einfach nicht zusammen, auch wenn's das deklarierte Motto einer solchen Veranstaltung ist.

Pauli: Vielleicht wäre es überhaupt besser, wenn den Menschen die Absicht des Zusammenbringens-Wollens gar nicht so bewußt nahegebracht wird, sondern eher informell, so daß es ein selbstverständlicher, ja zum Teil unbewußter Vorgang wird. Zum Beispiel: wenn die Initiative von einem slowenischen Kulturverein ausgeht, haben manche Leute schnell wieder althergebrachte Vorbehalte, oder sie fühlen sich einem gewissen Zwang ausgesetzt.

Karl: Auf jeden Fall haben wir in Sittersdorf gesehen, daß da ein großes Interesse seitens der Jugendlichen vorhanden ist. Das KUMST wurde gleich von Anfang an sowohl für slowenischsprachige als auch für deutschsprachige Jugendliche eine vollkommen neue Möglichkeit, zusammen aktiv zu werden, etwas Neues zu unternehmen. Das ist ja umso interessanter, wenn man weiß, daß es heutzutage alle möglichen Vereine schwer haben, die Jugend für ihre Aktivitäten zu interessieren.

Hanzi: Wobei man vielleicht dazusagen muß, daß es bei uns in Sittersdorf relativ wenig junge Leute gibt, die ausschließlich deutschsprachig wären. Viele sprechen zwar nicht mehr slowenisch, aber sie verstehen es, weil ihre Eltern oder Großeltern noch slowenisch sprechen. Der Jakob hat zwar gemeint: das sind ja alles Slowenen... Aber in Wirklichkeit ist das gar nicht so. Zum Teil verstehen sie die Sprache noch, aber vielleicht fühlen sich viele von ihnen gar nicht als Slowenen. Darum geht es bei uns auch gar nicht, sondern vielmehr darum, daß vorwiegend die Jugend des Ortes zusammenfindet und gemeinsam etwas aufbaut, daß man einmal jene Leute zusammenbekommt, die man sonst nie zusammenbekommt.

Astrid: Aber die machen ja auch in der slowenischen Folkloregruppe mit.

Karl: Ja, aber das ist erst seit kurzem so. Das Interesse dafür kam eigentlich, nachdem wir gemeinsam im KUMST-Projekt

engagiert waren und sich darüber hinaus unsere Kontakte und Interessen vertieften. Es wäre aber falsch, deswegen das KUMST als eine slowenische Anlaufstelle zu sehen. Ich glaube, wenn sich in diesem Zusammenhang Lust und Möglichkeiten zur Mitarbeit in einem nichtslowenischen Kulturverein angeboten hätte, wären sie halt zu dem hingegangen.

Astrid: Wie haben eigentlich deine slowenischen Eltern reagiert, als du begonnen hast, beim KUMST mitzumachen? Waren die dafür, oder waren sie eher skeptisch?

Karl: Also – ich mache meistens, was mir gefällt. Es hat

davon profitieren.

Pauli: Meine eigenen Erfahrungen erklären vielleicht einiges vom Lebensalltag in Südkärnten. Meine Eltern können noch Slowenisch, und sie wollten auch, daß ich es in der Schule lerne. Damals war das noch so, daß der Slowenisch-Unterricht am Nachmittag nach dem regulären Unterricht stattfand...

Hanzi: bei uns auch.

Pauli: ... und wie das halt bei einem Sechs-, Siebenjährigen der Fall ist, hatte ich einfach keine Lust, am Nachmittag in der Schule zu sitzen. Ich bin aber in der Geisteshaltung vom Akzeptieren

Kinder gegeben, die nicht Slowenisch konnten. Heute ist es bald schon umgekehrt... Zehn Jahre später habe ich erst gehört, wie dieser Unterricht rein nach Vorschrift wirklich hätte ablaufen müssen – 1. bis 3. Klasse zweisprachig, ab der vierten Sprachunterricht. Zu unserer Zeit war im Schulalltag keine Rede davon.

Themenwechsel. Die jungen Leute schwärmen vom SCI-Workcamp, vom spannenden Zusammensein der kunterbuntem Haufen verschiedener Sprachen und Charaktere. Karl: „Wichtig war das Einander-Akzeptieren, das Aufeinander-Ein-

flich geprägten Region. Helen kann damit nur übereinstimmen. Für Patricia gab es auch einige neue Erfahrungen: „Minderheitenprobleme waren bisher für mich eine vollkommen fremde Angelegenheit. Ich könnte auch jetzt nicht viel mehr dazu sagen, obwohl ich hier viele neue Erfahrungen gemacht habe. Wir sollten wohl alle mehr in europäischen Dimensionen denken und nicht nur in Dimensionen von kleinen Gruppen. Wir sind nicht hergekommen, um Slowenen oder Deutschsprachige kennenzulernen – wir wollten vor allem die Menschen hier kennenlernen. Und mit dem einfachen Aufeinandertreffen scheinen die verschiedensprachigen Leute in Kärnten untereinander noch Probleme zu haben.“

Helen erzählt ein wenig über ähnliche Probleme der Lappen in Schweden. Vor 20 Jahren gab es auch da größere nationale Probleme. Heute ist ein großer Teil von ihnen assimiliert, meint sie. In ihren angestammten Siedlungsgebieten im Norden hätten die Lappen noch genügend Möglichkeiten, in einer zweisprachigen Gesellschaft zu leben und ihre Kultur und Identität zu bewahren. Im städtischen Leben ist dies jedoch kaum möglich – es ist dann meist jedem seine eigene Entscheidung, wie er in welcher Gesellschaft überlebt.

Interessant ist Mateos Betrachtung seiner italienischen Heimat. Er meint, ganz Italien sei eigentlich ein Mosaik von Minderheiten. Ganz abgesehen von den bekannten Minderheiten – deutsch-, französisch-, slowenischsprachige und Sardinien – hat jede Region in Italien ihre historisch geprägte eigene Sprache und Kultur. Für die Erhaltung einer derartigen Vielfalt und dieses kulturellen Reichtums gibt es einfach kein Geld – welcher Staat könnte das schon bezahlen? Nur Franzosen, Südtiroler und Slowenen haben entsprechende regionale Minderheitenstatutregelungen.

Jakob ist Katalone und kommt aus Spanien. Er kennt die in unserem Gespräch behandelte Problematik nicht zuletzt aus eigener Erfahrung und sieht die gemeinsamen Probleme. Die fortschreitende nationale Assimilation der Minderheit zum Beispiel. Auch die Slowenen hätten dasselbe Problem wie viele andere Minderheiten – wie sollen eigene Kultur und Identität gewahrt werden? Jakob: „Ein Weg könnte sein: verschlossen bleiben wie in einem Ghetto – das ist sicher ein guter Weg zur Erhaltung von Tradition und Identität, aber die schlechte Folge davon ist der fehlende Kontakt zu anderen Leuten. Ein anderer Weg ist die Öffnung nach außen, zu den Deutschsprachigen, und das erfordert viel politische Kraft, um beispielsweise Schulen, Kindergärten oder andere Rechte für die Minderheit zu erringen – das kann natürlich sehr aufreibend sein. Aber die Minderheitenproblematik ist sicher komplexer als die bloße Gegenüberstellung von Deutsch-Slowenisch oder von verschiedenen Kulturen. Da gibt es das Problem mit den Grenzen – warum konnten die Leute früher, wo es diese Grenzen nicht gab, konfliktfrei leben? Oder das Problem der Dominanz von wirtschaftlichen und politischen Zentren über die Peripherie und Regionen mit eigener Kultur. Das Zentrum ist beispielsweise bemüht, sein Selbstverständnis und seine Identität und auch seine Sprache der Peripherie aufzuzwingen, und diese wiederum strebt sehr oft von selbst danach, die eigene Kultur und Selbstverständnis zugunsten der des Zentrums aufzugeben...“

Kulturbrücken schlagen...

Ein Round-table-Gespräch mit internationalem Ambient

Das KUMST-Haus in Sittersdorf/Žitara vas war ehemals ein slowenisches Kulturheim. Seit Jahren war es ungenutzt und am Verfall. Die jungen Leute aus dem Ort und der näheren Umgebung fanden für das verwahrloste Objekt eine neue Bestimmung. Es wird derzeit gerade renoviert, und ab kommendem Jahr soll es ein Jugend- und Kulturzentrum für die ganze Region werden.

Das alte Kulturhaus könnte man fast mit dem offiziellen Schicksal der slowenischen Kultur in dieser Region vergleichen – alleingelassen, am Verschwinden. Genauso wie die jungen Leute aus beiden Volksgruppen nun an etwas Neuem Interesse gefunden haben und es aufbauen, verhält es sich wohl auch mit den alten (slowenischen, deutschen) Traditionen, Überlieferungen und Lebenswerten. Die Jungen wachsen heute in einer anderen Welt auf – nationale und kulturelle Identität können für sie nur in dem Maß erhalten werden, in welchem sie mit etwas Neuem und Sinnvollem verbunden werden. Das Projekt KUMST – Kulturi most/Kulturbrücke – scheint so etwas Neues und Anziehendes zu sein. Es gibt den vielen jungen Leuten, die unter 'normalen' Umständen wohl gar nicht zusammen gekommen wären, ein neues Selbstverständnis für die Region, aber auch für sie selbst.

Im August waren bei ihnen im Rahmen eines Workcamps von Service-Civil-International (SCI) junge Leute aus halb Europa zu Gast. Gemeinsam wurde an der Renovierung des Kulturhauses gearbeitet, gemeinsam lernten sie auch Land und Leute kennen. Wir nahmen an einem ihrer Round-table-Gespräche über KUMST, Kärnten und ihre Eindrücke teil und veröffentlichten daraus einige Auszüge. Karl und Hanzi sind ortsansässige Slowenen. Pauli kommt aus Ruden und ist einsprachig aufgewachsen. Zufällig über's SCI zum KUMST geraten, ist er seither begeisterter Mitarbeiter. Astrid kommt aus Frankfurt, Patricia aus Rom, Mateo aus Neapel, Helen aus Schweden und Jakob aus der katalonischen Region Spaniens.

eigentlich niemand etwas gesagt. Ich glaube, sie haben das sogar begrüßt. Meiner Meinung nach gibt es seitens der Slowenen im Zusammenhang mit dem geplanten Jugend- und Kulturzentrum weniger Skepsis, als seitens der Deutschsprachigen.

Pauli: Es ist vor allem eine Chance für die Jugend, sich von althergebrachten Vorurteilen zu lösen. Bei der älteren Generation merkt man, daß es ihr sehr schwer fällt, sich davon zu lösen und mehr Verständnis aufzubringen. Da spielen sicher Vergangenheit, Krieg und andere negative Erfahrungen eine Rolle.

Astrid: Außerdem sind die Jugendlichen ja die kommende Generation. Und wenn für die die interkulturelle Kommunikation immer mehr zu etwas Alltäglichem wird, ohne daß das jedem ständig bewußt wird, dann kann auch die ältere Generation

der verschiedenen Sprachen und Kulturen in unserem Land erzogen worden. So war das nie ein Problem für mich, und ich bin sehr froh, daß sich jetzt gerade über den SCI die Möglichkeit ergeben hat, mit slowenischsprachigen und auch mit anderen Leuten zusammenzukommen, mit ihnen zu diskutieren und Meinungen auszutauschen und an einem gemeinsamen Projekt zu arbeiten.

Hanzi: Bei uns war es ähnlich. Unser Schuldirektor war damals gerade am Hausbauen, wir hatten nachmittags Slowenisch, er gab uns manchmal zwei Seiten zum Abschreiben, und kam dann nach zwei Stunden von seinem Bau. Das war vor gut 20 Jahren. Wir Kinder haben diesen Unterricht wie eine Strafe empfunden. Dabei war damals alles noch etwas anders. Da hat es an der ganzen Schule vielleicht zwei

gehen. Es war für alle Teilnehmer eine angenehme Erfahrung, jeder brachte auch seine eigene Lebensphilosophie ein. Das Gespräch wendet sich zwei Neuankömmlingen zu – Patricia aus Rom und Helen aus Schweden waren auswärts telefonieren und setzen sich zur Gesprächsrunde. Pauli resümiert auf Englisch, worüber wir gerade gesprochen hatten. Da die Kärntner Teilnehmer gerade von ihren neuen Freunden aus allen Teilen Europas schwärmten, waren wir natürlich neugierig, welchen Eindruck wohl die von ihren Kärntner Gastgebern davongetragen haben. (Das Gespräch wird in englischer Sprache und italienischer Sprache fortgesetzt).

Patricia war schon neunmal auf SCI-Camps. Für sie war es das erste mal ein so herzliches Zusammentreffen mit jungen Leuten aus einer ländlichen, dör-

Dr. Jelen (drugi z leve) med udeleženci proslave.

Častni prstan občine zasluženemu zdravniku dr. Stanku Jelenu

BISTRICA V ROŽU. – Bilo je sončno nedeljsko popoldne, prav primerno za občinski praznik. Predstavniki občine so ob njem popraznovali tudi podelitev občinskega grba. Ta nedelja pa je bila po volji tudi predstavnikom koroške deželne vlade, saj so jo vsi po vrsti – od Haiderja do Ramsbacherja in Ambrozija – izbrali za strankarskopolitično agitacijo. Tako pač, kot to vedno znajo: eden bolj prikriti, drugi bolj očitno...

Podelitve grba je bil seveda najbolj vesel župan Gradenegger, ki si je za ta dogodek za svoj govor dal napisati celo nekaj slovenskih stavkov, ki jih je pogumno prebral: „Podelitev grba ocenjujem tudi kot priznanje za to, da nam je uspelo zgraditi solidno gospodarsko podlago, hkrati pa da dobro sodelujemo ne glede

na dejstvo, da živita v naši občini pač dva naroda.“

Ob vzhičenosti nad podeljenim grbom, ki prikazuje nakovalo kot simbol nekdanje tradicije železarstva tudi na Bistrici in medveda, kate-rega bi nekateri radi pripisali tovarni Jungfer za njene izdelke (tej tovarni so podelili pravico, da lahko občinski grb uporablja na vseh svojih izdelkih), drugi pa največjemu posestniku na Koroškem Haiderju, pa bi bila skoraj prikrajsana zaslužna moža te občine: dr. Stanku Jelenu, ki je pravzaprav pionir zdravstva v tej občini in je še v povojnih letih celo peš prihajal k svojim pacientom, so podelili častni prstan občine, prejšnji župan Othmar Baurecht pa je postal častni občan – tako rekoč v zahvalo za to, da je tako dolgo županoval, kar je treba tudi po odstopu še nagraditi...

Skladatelj Ernst Krenek – 90 let

Ernst Krenek je že 70 let priznan v javnosti zaradi svojega skladateljskega in esejističnega ustvarjanja.

Rodil se je na Dunaju, kjer je doraščal v družini, ki je bila povezana s staro avstrijsko tradicijo. Komaj šestnajst let star se je pri Franzu Schrekerju učil kompozicije, se najprej navduševal za glasbo impresionizma, pozneje pa se je na svoji ustvarjalni poti posvetil ekspresionizmu.

V Berlinu – kamor je sledil svojemu učitelju – so leta 1922 izvedli njegova prva dela „Zwingburg“ in „Skok čez senco / Der Sprung über den Schatten“.

Posebno uspešna pa je bila njegova jazz-opera „Jonny zaigra / Jonny spielt auf“ (1927).

„Strupena bomba“ na kolodvoru

BRNCA. – Na kolodvoru na Brnci že tri mesece stoji 125 ton posebnih odpadkov (Sondermüll) in čaka na odstranitev. Zaradi strupenosti teh odpadkov bi morali kolodvor preimenovali v tako imenovano vmesno odlagališče strupenih snovi. Zakon o prevažanju po železnici dovoljuje prekinitev prevoza nevarnih tovorov le za 28 dni, če pa kontejnerji na kakšnem kolodvoru stojijo dalj časa, pa je treba zaprositi za dovoljenje

za vmesno odlaganje posebnih odpadkov. Predstavniki ÖBB Manfred Oberrauner sicer meni, da ni nevarnosti, ker so kontejnerji v redu, vmesnega odlagališča za posebne odpadke na kolodvoru pa ÖBB nikakor ne bo dovolila. Zataknilo se je zato, ker je štatersko podjetje „Purgato“ odpadke pripeljalo na Koroško, čeprav še ni imelo dovoljenja za uvoz v Jugoslavijo, kjer naj bi bil dokončen cilj odpadkov.

10. oktober bo letos praznik

CELOVEC. – FPÖ, SPÖ in tudi zastopniki delojemalcev so se potegovali, da bi bil letošnji 10. oktober dela prost dan. Temu pa so nasprotovali zastopniki gospodarstva (npr. trgovska zbornica), češ da je dodaten praznik za gospodarstvo nesprejemljiv, ker je predrag.

V razgovorih socialnih partnerjev pretekli teden so se stališča zblížala. Zastopniki gospodarstva, ki so najprej predlagali, da bi delavci polovico delovnega dneva nadomestili, so od zahteve odstopili. V petek pa je bila odločitev sprejeta. Socialni partnerji so se dogovorili, da bo letošnji 10. oktober praznik, trgovska zbornica pa je v to privolila le pod pogojem, da se bo v prihodnjih letih praznoval v nedeljo poprej ali navrh.

Sortirajmo odpadke!

CELOVEC. – Koroško prebivalstvo v zadnjem času sicer bolj upošteva naravovarstvene ukrepe, je dejal referent za okolje, deželni svetnik Herbert Schiller, vendar pa še zaostaja za uspehi v drugih zveznih deželah. Kritiziral je, da se prebivalstvo še premalo poslužuje kontejnerjev za star papir in steklenice in za druge steklene odpadke.

Novi odlok o „hišnih odpadkih“, ki ga dežela pripravlja, bo menda še izboljšal možnosti odstranjevanja odpadkov: konkretno hoče dežela postaviti še več zbiralnih kontejnerjev za papir in steklenino.

Vse, ki so pripravljeni več storiti za varstvo okolja, pa bo treba opozoriti tudi na druge možnosti razvrščanja odpadkov: nekatere trgovine že zbirajo plastične kozarce (npr. jogurta); stare medikamente sprejemajo nekatere apoteke (treba je vprašati!) in tudi izrabljene baterije že lahko oddate v (nekaterih!) trgovinah, kjer ste jih kupili.

Podatki mikrocenzusa so pokazali, da se ta čas okrog 82 odstotkov koroških gospodinjstev poslužuje zbiralnih kontejnerjev, medtem ko v avstrijskem povprečju že 90%.

Šestdesetletnica

BOROVLE. – Mesto Borovlje praznuje letos svoj 60. letni jubilej, Borovljčani pa bodo to seveda ustrezno praznovali. Župan dr. Helmut Krainer, občina in „Kulturring“ Borovlje v tej zvezi vabijo na mestni praznik dne 7. in 8. septembra. V petek zvečer bo odprtje skupne razstave borovljskih umetnikov, v soboto pa bo slavnostni spored trajal kar ves dan. Med kulturnimi skupinami bo nastopil tudi moški pevski zbor SPD Borovlje; popoldne pa bo na glavnem trgu velik praznik na prostem, na katerem se bodo predstavile vasi v občini.

Več nekdanjih občin na Koroškem se hoče spet osamosvojiti

KOSTANJE. – Več nekdanjih koroških občin je v zadnjem letu postalo iniciativnih, ker se želijo spet osamosvojiti. Na dvojezičnem ozemlju je bila posebno aktivna „stara“ občina Bistrica pri Pliberku, zdaj pa se oglašajo tudi občina Kostanje, ki bi se rada ločila od Vrbe.

Pred dvajsetimi leti so politiki odločili – največkrat kar proti volji prizadetih občanov – o združitvi občin, po teh letih „v odvisnosti“ pa se zdaj nekatere izmed njih spet prebujajo in iščejo svojo samostojnost.

Podpisna akcija – Kostanjčani npr. potrebujejo 280 podpisov – je prvi pogoj za uvedbo ljudskega povpraševanja. V okviru tega pa prebivalstvo prizadete občine tokrat lahko samo odloča o svoji nadaljni poti. Za ponovno vzpostavitev občine je potrebnih več kot polovica glasov, glasujejo pa vsi volilni upravičenci.

Klub koroških Slovencev v Ljubljani pomaga koroškim šolskim knjižnicam

CELOVEC / LJUBLJANA. – Klub koroških Slovencev v Ljubljani se je že ob koncu lanskega leta odzval prosljni Krščanske kulturne zveze Celovec oz. Združenja staršev za pomoč Mohorjevi privatni ljudski šoli v Celovcu pri preskrbi prepotrebnih slovenskih knjig za dijaško knjižnico. Takoj je začel zbirati sredstva pri svojih članih, na razpolago pa smo dali tudi lastna prosta sredstva. V letošnjem letu pa smo začeli zbirati sredstva, tako finančna kot materialna, drugod po Ljubljani. V tej zvezi se želimo zahvaliti članom in prijateljem kluba kot tudi sledečim podjetjem in ustanovam: Kurivoprodaja, Intertrade ITC, SCT Engi-

Bo nekdanja občina lahko spet šla svojo novo pot?

O delitvi premoženja potem v nadaljnjem postopku odloča občinski svet. Če se bodo Kostanjčani torej odločili za samostojnost, bodo pri naslednjih občinskih volitvah lahko že volili svojega župana.

Nezadovoljstvo Kostanjčanov s „prisilnim zakonom“ z Vrbo pa ima svoj glavni vzrok v tem, da sorazmerno za svojo velikost prejema premalo podpore in sredstev za razvoj (npr. za gradnjo stanovanj, podporo obrtnikom, otroški vrtci, cestno razsvetljavo, izgraditev telefonskega omrežja ipd.).

Predstavniki organizacijskega komiteja za osamosvojitve „stare“ občine želijo – če jim bo uspela ločitev od Vrbe – na Kostanje privabiti več obrtnih delavnic in zgraditi igrišči za tenis in golf.

neering, Petrol (njihov pevski zbor!), Temeljno javno tožilstvo, Ljubljana, ZKO Ljubljana - Bežigrad in Mladinska knjiga / Enciklopedija Slovenije. Gre za skromno, vendar dragoceno pomoč tej šoli.

Akcijo sedaj širimo na zbiranje knjig oz. sredstev za njihovo nakup tudi za druge koroške knjižnice, predvsem pa za dvojezične vrtce na Koroškem. Ob tej priložnosti bi se radi zahvalili RTV - Založbi kaset in plošč, Ljubljana, ki je pripravila darila za koroške vrtce ter s kompletno zbirko plošč slovenskih skladateljev in umetnikov obdarovala Glasbeno šolo na Koroškem.

Klub koroških Slovencev v Ljubljani

Več informacij o kvaliteti zraka

CELOVEC. – V petek pretekli teden je koroški referent za okolje, deželni svetnik Herbert Schiller predstavil postajo za merjenje kvalitete zraka. ÖDK Draufconsulting pa jih bo do nekako sredine novembra po naročilu deželne vlade postavila na 4 mestih: v Celovcu, Koschatstraße, v Beljaku, Völkendorferstraße, na Herzogbergu pri Šentpavlu in na Brnci.

Novi merilni kontejnerji bodo merili sledeče škodljive snovi v zraku: žveplenov dioksid, prah, dušikov oksid,

ogljikov monoksid, ogljikov vodik in ozon.

Merilna tehnika tega sistema ustreza najbolj aktualnim znanstvenim dosežkom na tem področju: s pomočjo avtomatične obdelave podatkov prihajajo izsledki v EDV – centralo ÖDK, od tam pa jih posredujejo vsem sredstvom javnega obveščanja; če pa bi onesnaženost zraka prekoračila dopustno mejo, pa bo prebivalstvo preko dnevnikov, radia in televizije opozorjeno tudi na to, kako naj se obvaruje škodljivega vpliva.

Datum	Kraj	PRIREDITVE	Prireditelj
Nedelja, 2. 9. do sobote 8. 9.	pri Adamu v Svečah	10. SLIKARSKI TEDEN – sodelujejo: Drago Tršar, Vlado Stjepić, Marija Rus, Maura Israel, Mario Palli, Arno Popotnig, Walter Unterwieser.	SPDKočna
Nedelja, 2. 9. 20.00	pri Adamu v Svečah	KONCERT ob otvoritvi slikarskega tedna: Slovenski kvintet trobil	SPDKočna
Torek, 4. 9. 19.30	v Domu prosvete v Tinjah	POTREBUJEM ČLOVEKA – pesmi in proza Christine Lavant. Bere: Erika Santner, Dunaj (v nemščini)	Sodalitas
Četrtek, 6. 9. 20.00	v Domu prosvete v Tinjah	OD GLEDANJA UMETNOSTI DO UMETNOSTI GLEDANJA – Siena in Pisa. Dia-predavanje P. Corneliusa Dingsda (v nemščini)	Sodalitas
Petek, 7. 9. 17.30	v Domu prosvete v Tinjah	ZDRAVSTVENI DNEVI – Si zbrati novih moči za vsakdan. Vodstvo: Annemarie Steiner, dihalna terapevtka. Konec dnevov: 9. 9., 13.00	Sodalitas
Sobota, 8. 9. 20.00	pri Adamu v Svečah	ZAKLJUČNA PRIREDITEV slikarskega tedna in prezentacija slik (možnost nakupa)	SPDKočna
Četrtek, 13. 9. 14.00	v Domu prosvete v Tinjah	MARMORIRANJE SVILENEGA BLAGA – tečaj za spretno roko. Vodi: Erika Malle (v nemščini)	Sodalitas

RAZSTAVE

CELOVEC

– Pri Joklu – Mola – Krpaž – Patchwork, likovni izraz Kuna Indijancev. – Mohorjeva knjigarna – Miha Dolinšek, razstava fotografij (do 29. 8. 1990) – Kletna galerija Mestne hiše – Urša Žajdela-Hrovat, oljne slike in keramika.

SINČA VAS

– Grad v Žirovnici – L.H. Jungnickel, slike živali, ljudi in pokrajin (do 31. 8. 1990).

SEMISLAVČE

– Galerija Rožek – Poletna razstava, razstavljajo Janez Bernik, Hans Bischoffshausen, Gisbert Hoke, Peter Krawagna, Hans Staudacher in Hugo Wolf (do 9. 9. 1990).

TINJE

Tomaž Lauko, umetniške fotografije (do 14. 9. 1990).

STRASSBURG

– Grad Straßburg – Uničiti – ohraniti – rešiti, umetnost na Koroškem.

IZLETI

ŠTUDENTSKI TEDEN NA MORJU – Dugi otok-Zaglav-Zadar. Od nedelje, 9. septembra, do nedelje, 16. septembra. Na razpolago je župnijska hiša za 50 oseb, preskrbujejo pa se sami. **Prireja:** Slovenska visokošolska mladina.

POTOVANJE V RIM IN ASSISI – od ponedeljka, 3. septembra, do sobote, 8. septembra. **Vodi:** Andrej Kajžnik.

M	A	S	T	O	K	K	O	O
A	S	T	R	O	N	A	V	T
R	E	A	K	T	I	V	E	C
S	P	R	E	T	N	E	Ž	O
A	T	I	L	A	O	R	I	M
L	I	N	J	O	I	N	C	E
A	K	A	O	O	S	A	A	R

MENJAVA DENARJA (VALUTE) dne 27. 8. 1990

		dobite (šil.)	plačate (šil.)
za 1 ameriški dolar	\$	10,65	11,25
za 1 angleški funt	£	20,65	21,65
za 100 franc. frankov	f	204,00	214,00
za 100 ital. lir	Lit	0,92	0,97
za 100 dinarjev	DIN	90,00	106,00
za 100 švic. frankov	sfr	843,50	867,50
za 100 holand. guldnov	Hfl	614,00	632,00
za 100 nemških mark	DM	693,70	711,70

Posredujeta: Posojilnica-Bank
Zveza-Bank, Celovec

LOTTO

TOTO

2 6 7 11 20 35 (12) 222 2X2 11X 11X
Joker: 257067 b.j. Stava: 2:4, 0:2, 0:2, 2:5 b.j.

SLOVENSKI VESTNIK

Nadstrankarski
časopis
koroških Slovencev

Uredništvo/Redaktion: Tarviser Straße 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija, Telefon 0463/514300-30 do 34, teleks 422086 ZSO, telefaks 0463/51430071.

Usmerjenost lista/Blattlinie: seštevek mnenj izdajatelja in urednikov s posebnim poudarkom na narodnopolitičnem interesu.

Glavni urednik/Chefredakteur: Ivan P. Lukan

Uredniki: Andrej Kokot, Andrej Mohar, dr. Štefka Vavti.

Izdajatelj in založnik/Herausgeber und Verleger: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, Tarviser Straße 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, telefon 0463/514300, teleks 422086 ZSO, telefaks 0463/51430071.

Tisk/Druck: Založniška in tiskarska družba z o.j. Drava, Tarviser Straße 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija, telefon 0463/50566, teleks 422086 ZSO, telefaks 0463/51430071.

Oglasi/Anzeigen: Tarviser Straße 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija, telefon 0463/514300-30 do 34 in 40, teleks 422086 ZSO, telefaks 0463/51430071.

Zastopstvo za Jugoslavijo: ADIT-DZS, Glonarjeva 8, 61000 Ljubljana, Slovenija, telefon 061/329761, telefaks 061/311123.

Letna naročnina: za Avstrijo 370 šil. (za penzioniste 280 šil.); za Jugoslavijo 400 din. (za penzioniste 310 din.).

Rešitev križanke iz prejšnje številke

SLOVENSKA
ŠTUDIJSKA
KNJIŽNICA

priporočila

HAMBLY Kenneth – Kako se sprostimo : Dr. Hambly nam razlaga, zakaj postanemo napeti in nam s pomočjo preprostih vprašalnikov ponuja preskušeno metodo za premagovanje napetosti in fobij. – Ljubljana : Mladinska knjiga. – 79 str. – (Zbirka Družinska psihološka knjižnica)

HRANA IN ZDRAVJE : kako živeti in kako z boleznijo. – Ljubljana : Centralni zavod za napredek gospodinjstva. – 188 str.

KANCLER Kurt – Človek vedno potuje : koristni nasveti za potovanja in dopust. – Maribor : Obzorja. – 141 str. – (Slovenski dom ; 19)

LINDEMANN Hannes – Premagani stres : človek in vsakdanji pritiski. – V Ljubljani : Cankarjeva založba. – 144 str. : ilustr.

POKORN Dražigost – Z zdravo prehrano v pozna leta : teoretična in praktična izhodišča za smotnejšo prehrano od mladih let do visoke starosti... – V Ljubljani : Prešernova družba. – 225 str., str. pril. – (Redna zbirka Prešernove družbe 1988)

ZALOKAR Jurij – O tesnobi našega časa : anksioznost o in anksiozna stanja : knjiga je namenjena predvsem zdravnikom, psihologom, pedagogom, sociologom, teologom itd. – Celje : Mohorjeva družba. – 92 str. – (Znanstvena knjižnica. Nova serija ; 15)

Ivan Dolenc Za dolar človečnosti

„Se je že zgodilo, da se je katera skesala, preden si jo utegnil sleči?“ je hotel vedeti Willy, ki se doslej še ni bil udeležil te znane prerijske zabave.

„Si zmešan? Ako dobiš mojo, te bo slekla prej kot ti njo!“

Ko je rekel, se je Brian spomnil tistega prizora, ki ga je bil doživel pred letom dni. Prezgodaj se je povrnil domov. Ženska, ki mu je pripadla po žrebu s ključi, je hotela takoj domov, brž ko jo je prvič povaljal po zadnjem sedežu v avtu. Odprl je vrata

v spalnico in tam se je v luči z nočne omarice njegova žena še vedno metala po postelji tako, kot še nikoli ni bila storila z njim. Zaprl je vrata in odšel ven v noč. Ko sta se zjutraj z ženo spet gledala pri zajtrku, ji je oponesel tisti prizor.

„Kaj se pa razburjaš?“ je nedolžno vprašala in mu nalila več kave. „Si ti že kdaj hotel tako?“

„Zdaj hočem tako, če že hočeš vedeti!“ ji je vrnil in dalje srkal svojo kavo.

„Hočeš, kaj?“ je vprašala, kar tako, kot da bi rad, da mu

nalije še malo kave. „Jaz pa tudi, da veš.“

Vstala je od mize in telefonirala v elektrarno, da je njen mož nekam bolehen to jutro. „Do jutri ga že pozdravim! Saj me poznaš!“ je sklenila svoj govor z dežurnim, ki je bil prav tisti, ki ga je imela nekoč pri sebi na postelji.

Potem sta se oba vrnila v spalnico in tam ostala do poznega popoldneva.

„Vse je torej dogovorjeno,“ je povzel Brian in se odtrgal od svojih skrivnih misli.

„Prideš tudi ti?“ me je vprašal in s pogledom iskal za omizjem privoljenje.

„Njegova žena ni vajena naših prerijskih zabav,“ me je opravičil Jammie.

„Tudi nima avta,“ se je še nekdo oglasil izza kart.

„Pa kdaj drugič,“ je rekel Brian in se povrnil k igri.

Doma sem o vsem tem pripovedoval svoji ženi.

„Pa bi me ti takole odrinil

drugemu v naročje?“ je vprašala in me pozorno pogledala.

„Nikolil,“ sem ji odgovoril. – „In ti, bi ti igrala to prerijsko igro?“

„Si nor?“

Ta dan sva spoznala dolgočasnost prerijskega življenja do obisti.

Kje je izhod iz te praznine, ki te sčasoma vsega pohabi?

Snega še vedno ni bilo, ko je v soboto sredi oktobra čez mesto do nas peš prišel mali Florijan. Postavil se je pred vrata, ko jih je brž zaprl za seboj, in se na ves glas zarežal:

„Se vedno zidam! Malo mrzlo je v tem vetru z odprte prerijske, delo pa je le.“

„Kje pa si zdaj?“

„Onstran reke, kjer se dvigajo novi bungalovi. Šest jih je že pod streho, trije so nam še preostali.“

Sedel je med nas in moja žena je postavila predenj

skodelico vroče kave.

V obraz je bil bled in oči je vrtel tja k oknu, kjer ni bilo kaj videti razen temne zaves. Dobil sem občutek, kot da nam ne more pogledati v oči. Zato, da nam pove, da še vedno zida, prav gotovo ni prišel. Nekaj ga je mučilo, zasajeno je bilo v njegovem glasu.

„Kaj je novega v mestu?“ sem vprašal, čeprav me mesto ni prav nič zanimalo. Kaj pa naj bi se tam zgodilo?!

„Nič,“ je počasi odgovoril in dvignil pogled iznad kave.

„Nič,“ je ponovila moja žena. Tudi ona ga je zdaj pozorneje pogledala.

Vstopil je bil brez pokrivala in jopiča, pa je bilo zunaj že kar mrzlo. Na njegovi rumenkasti delovni srajci sva oba hkrati opazila rdeč madež, podoben krvi.

Florijan je z žlico pomešal po kavi, potem je počasi rekel:

(dalje prihodnjič)

29. 8.–4. 9.	TV AVSTRIJA 1	TV AVSTRIJA 2	TV SLOVENIJA	V TEM TEDNU NA TELEVIZIJI
SR 29. 8.	9.30 Angleščina; 10.00 Miti narodov; 10.30 Nasprotniki na dirkališču; 12.10 Zunanje politični report; 14.00 V znamenju Zorra; 15.30 Otroški spored; 18.00 Me, ženske; 18.30 Knight Rider; 20.00 Šport; 20.15 Duhovnik vedno skrbi za jezo; 21.45 Pogledi s strani; 21.55 Včeraj, danes in jutri.	16.15 EP v lahki atletiki; 17.00 Od inflacije do stabilizacije; 17.30 Dežela in ljudje; 18.00 Tri dame z žara; 18.30 Wurlitzer; 19.00 Koroška danes; 19.30 Čas v sliki; 19.53 Vreme; 20.00 Kulturni žurnal; 20.15 Afrika, moje življenje; 22.25 Barka Noah; 0.00 Poletni jazz; 0.45 Poročila.	8.50 Video strani; 9.00 Mozaik, pon.; 9.15 Alice in njena družina; 9.35 Da Capo; 15.55 Poletna noč; 18.00 Dnevnik; 18.10 Po sledih napredka; 18.40 Spored za otroke; 19.10 Risanka; 20.00 Sreča gospe Blossom; 21.45 Dnevnik; 22.05 Poletna noč: Pri Huxtablovih, Sin z otoka, 'Allo, 'Allo.	
ČE 30. 8.	9.30 Dežela in ljudje; 10.00 Nova tovarna; 10.30 Včeraj, danes in jutri; 14.10 Divji iz Montane; 15.30 Otroški spored; 18.00 Mi na dopustu; 18.30 Knight Rider; 19.30 Čas v sliki; 20.15 Pariški cirkuški festival; 21.20 Jolly Joker; 22.05 Pogledi s strani; 23.45 EP v lahki atletiki.	17.15 Srečanje z živaljo in človekom; 18.30 Wurlitzer; 19.00 Koroška danes; 19.30 Čas v sliki; 20.00 Kulturni žurnal; 20.15 Notranje politični report; 21.20 Spekter; Od nekega drugega; 22.00 Čas v sliki 2; 22.25 Klub 2; nato poročila.	9.00 Grizli Adams; 9.25 Zakon v Los Angelesu; 15.55 Poletna noč; 18.00 Dnevnik; 18.10 Noben gozd ni navaden gozd; 18.40 Spored za otroke; 20.00 Mihailo Lomonosov; 21.00 Tednik; 21.55 Dnevnik; 22.15 Poletna noč: Pri Huxtablovih, Sin z otoka, 'Allo, 'Allo.	Nemški humor, letnik 1970 Sreda, 29. 8. 1990, TV A1, 20.15 – Pravzaprav bi bilo odveč ponavljati vsebino lahkotnega, vsebinsko plitvega humorističnega filma, nastalega v sedemdesetih letih. Zvezde takratnega nemškega filmskega neba, so se poskušale pač na raznih svatbah. Tako tudi v današnjem filmu sodeluje vrsta takih zvezd, med njimi Theo Linggen, Georg Thoma in Peter Weck (na sliki z leve). Za duhovno nič kaj naporen televizijski večer je poskrbljeno...
PE 31. 8.	9.30 Ruščina; 10.00 O medvedih in ljudeh; 10.30 Duhovnik vedno skrbi za jezo; 12.05 Notranje politični report; 13.50 Charlie Chaplin Carnival; 15.30 Otroški spored; 18.00 Mi na dopustu; 18.30 Knight Rider; 19.22 Novo v znanosti; 19.30 Čas v sliki; Vreme; 20.00 Šport; 20.15 Stari.	15.45 EP v lahki atletiki; 16.25 Report z borze; 16.40 Moselbrück; 17.30 Živali Sredozemlja; 18.00 Tri dame z žara; 18.30 Wurlitzer; 19.30 Čas v sliki; 20.00 Kulturni žurnal; 20.15 Diagnoze; 22.00 Čas v sliki 2; 22.50 Monty Pythonov leteči cirkus; 23.25 Krik po ljubezni; 0.55 Armand in Sara.	9.00 Ključkeve dogodivščine; Delfin Flipper; 10.35 Mihailo Lomonosov; 15.55 poletna noč; 18.00 Dnevnik; 18.40 Spored za otroke; 19.10 Risanka; 19.30 Dnevnik; 19.54 Zrcalo tedna; 20.15 V 80 dneh okoli sveta; 21.10 Zakon v Los Angelesu; 21.55 Dnevnik; 22.15 Poletna noč.	
SO 1. 9.	9.30 Angleščina; 10.30 Ruščina; 11.00 Afrika, moje življenje; 13.25 Nočni studio; 14.15 Grofica Marica; 16.00 Otroški Wurlitzer; 18.00 Panoptikum; 18.30 Nogomet; 19.00 Milijonsko kolo; 19.30 Čas v sliki; 19.53 Vreme; 20.00 Šport; 20.15 Vi želite – mi igramo; 21.50 Odvetnik proti sodišču.	16.00 Pogled v deželo; 16.45 Avstrijski običaji; 17.00 Točke, metri in sekunde; 17.45 Kdo me hoče; 18.00 Tri dame z žara; 18.30 Slike iz Avstrije; 19.00 Avstrija danes; 19.30 Čas v sliki; 20.15 Afrika, moje življenje; 21.50 Aktualno; 21.55 Športna reportaža; 22.25 Revija iz Pratra; 23.25 Checkpoint v živo.	9.00 Radovedni Taček, Zlata ptica, Moja družina in ostale živali, Čudežna leta, Zgodbe iz školjke; 18.00 Dnevnik; 18.10 Živeti z naravo; 18.55 Spored za otroke; 19.50 Vreme; 20.30 Bom, bom... za sedaj; 22.05 Dnevnik; 22.25 Poletna noč: Pri Huxtablovih, Sin z otoka, Rožnata nanizanka.	Brez leka ni zdravja.. Petek, 31. 8. 1990, TV A2, 20.15 – Današnja oddaja v seriji „Diagnoze“ se ukvarja z obolenji nosu, grla in žrela. Začenja pri vnetjih srednjega ušesa in mandeljnov, končuje pa pri posledicah teh obolenj, kot so omotica, rak v grlu, v še najmanjšem primeru pa prehlad. Nauk oddaje: stopite k zdravniku, ne bodite malomarni!
NE 2. 9.	29.05 Smrt zvezde; 9.50 Kraljica živali; 10.35 Tednik; 11.00 Tiskovna ura; 13.25 Tri dame z žara; 13.50 S tabo na otoku; 15.35 Hiša v Jeruzalemu; 17.00 X-Large; 18.30 Knight Rider; 19.15 Lotto – žreb; 19.30 Čas v sliki; 19.48 Šport; 20.15 Usta; 21.45 Vizije; 21.50 Knežinja čardaša; 0.05 Aktualno.	9.05 Kulturni tednik; 9.30 Pogled nazaj v jezi; 11.05 Paul Kohner; 13.00 Dober dan, Koroška ; 13.30 Športno popoldne; 17.15 Klub seniorjev; 19.00 Avstrija danes; 19.30 Čas v sliki; 19.48 Primer za ljudskega odvetnika; 20.15 Kraj zločina; 23.20 Mannix; 0.05 Šport; 0.10 Aktualno.	9.40 Otroška matineja: Živžav, Pet prijatelj; 11.30 Čez tri gore; 14.40 Poletna noč, pon.; 17.00 Dnevnik; 17.10 Mačka na vroči pločevinasti strehi; 19.05 Risanka; 19.30 Dnevnik; 20.55 Zdravo; 22.15 Dnevnik; 22.35 Sova: Doktor Doogie Howser, Sin z otoka.	V svojem času je bil izziv Sreda, 29. 8. 1990, TV LJ 1, 20.00 – Da bodo šestdeseta leta v britanskem filmu divja, iščoča, provokativna in nekonvencionalna, je leta 1963 napovedal enfant terrible britanskega film Ken Russell, ko je posnel svoj prvenec Na francoski način. Tudi današnji film „Sreča gospe Blossom“ sodi v to vrsto, saj prelomi z navidez strogo puritansko moralo in postavlja v središče izpovedi ljubezenski trikot: poročeno žensko ob strani moža in ljubimca, vsi pa živijo pod isto streho...
PO 3. 9.	9.30 Slike iz Avstrije; 10.15 Odvetnik človekovih pravic; 10.30 Grozeče sence; 13.35 Tednik; 14.00 Strah iz Cantervillia; 15.30 Otroški spored; 18.00 Mi; 18.30 Falcon Crest; 19.22 Novo v znanosti; 19.30 Čas v sliki; 20.15 Šport v ponedeljek; 21.15 Magnum; 22.55 Kot v zrcalu; 1.10 Poročila.	17.30 Lindenstraße; 18.00 Tri dame z žara; 18.30 Wurlitzer; 19.00 Koroška danes; 19.30 Čas v sliki; 19.53 Vreme; 20.00 Kulturni žurnal; 20.15 Nasprotniki na dirkališču; 21.00 Novo v kinu; 21.08 Mojstri kuhajo; 21.15 Šiling; 22.00 Čas v sliki 2; 22.25 Ukinitve; 23.10 Grofi sir; 23.55 Aktualno.	9.00 Spored za otroke; Nina in Ivo, Alice in njena družina; 9.30 Mladinski pevski festival; 15.10 Sova, pon.; 16.30 Dnevnik; 18.10 Spored za otroke; 18.55 Risanka; 19.30 Dnevnik; 20.05 Trgovci iz Soluna; 21.20 Osmi dan; 22.10 Dnevnik; 22.55 Sova: Alfred Hitchcock predstavlja, Sin z otoka.	
TO 4. 9.	9.30 Angleščina; 10.15 Voda, divjad in gozdovi; 10.30 Afrika, moje življenje; 12.05 Šport v ponedeljek; 15.30 Otroški spored; 18.00 Mi; 18.30 Falcon Crest; 19.30 Čas v sliki; 20.00 Šport; 20.15 Vesolje: Tong Tana; 21.07 Rally; 22.00 Pogledi s strani; 22.10 Hotel Colonial; 0.25 Aktualno.	17.15 Kaj bi lahko postal; 17.30 Orientacija; 18.00 Tri dame z žara; 18.30 Wurlitzer; 19.00 Koroška danes; 19.30 Čas v sliki; 19.53 Vreme; 20.00 Kulturni žurnal; 20.15 Izdelano v Avstriji; 21.07 Zunanje politični report; 22.00 Čas v sliki 2; 22.20 Avstrijski nogometni pokal; 23.30 Klub 2.	9.00 Zgodbe iz školjke; 10.25 Sedma steza; 14.40 Žarišče; 15.10 Sova, pon.; 16.30 Dnevnik; 16.45 Mozaik; 17.50 Spored za otroke; 19.00 Risanka; 19.30 Dnevnik; 20.05 Music-Hall; 21.00 Splitski biseri 1980-1990; 22.25 Sova: Dekameron, Srce mesta.	Ameriške sanje iz konzerve Sreda, 29. 8. 1990, TV A2, 20.15 – Danes in v soboto si lahko ogledate ameriške filmske sanje o kolonializaciji in ženski emancipaciji. Najprej ločitev, potem uveljavitev kot rediteljica konjev, nato nova ljubezen, tragična smrt in še mnogo poguma... To je recept, s katerim kuha ORF svojo poletno tv-juho.

RADIO KOROŠKA

18.10–19.00

Sreda, 29. 8. Glasbena sreda

Večerna 21.05–22.00 Valentin Polanšek – ob 5. obletnici smrti.

Četrtek, 30. 8. Rož – Podjuna – Zilja

Petek, 31. 8. Narodnopisna oddaja (dr. A. Feinig)

Sobota, 1. 9. Od pesmi do pesmi – od srca do srca

Nedelja, 2. 9.

6.30–7.00 Dobro jutro na Koroškem – duhovna misel (žpk. T. Rozmarič)

18.10–18.30 Dogodki in odmevi

Ponedeljek, 3. 9. Vuzenica '90 – 20 let likovne kolonije

Torek, 4. 9. Partnerski magazin

Dober dan, Koroška

Spored za 2. 9. 1990, ob 13.00 uri

predvidoma z naslednjim sporedom:

- Praznik dvojezičnosti v Celovcu
- Koroška likovna kolonija v Vuzenici
- Pliberški jormak
- Koncerti lužiških Srbov na Koroškem
- Restavrator Jože Štefan
- Zablasko močvirje je zaščiteno
- Nogomet: Železna Kapla – Šmihel

Naročite
„Slovenski
vestnik!“

Ameriške sanje iz konzerve

Sreda, 29. 8. 1990, TV A2, 20.15 – Danes in v soboto si lahko ogledate ameriške filmske sanje o kolonializaciji in ženski emancipaciji. Najprej ločitev, potem uveljavitev kot rediteljica konjev, nato nova ljubezen, tragična smrt in še mnogo poguma... To je recept, s katerim kuha ORF svojo poletno tv-juho.

Po poteh krvave revolucije

Ponedeljek, 3. 9. 1990, TV A1, 22.10 – Po poteh krvave revolucije v Romuniji je hodil avstrijski snemalec filmov Robert Dornhelm za svoj najnovejši film. Danes kaže spremeno dokumentacijo, v kateri igra tudi Felix Mitterer (desno).

Pliberk obstal

V koroški ligi se nogometaši iz Pliberka ne morejo premakniti z mesta. V četrtem kolu novega prvenstva so v Celovcu izgubili proti ASK z 1:0. Že po naravi Pliberka in novince v ligi ASK je bila tekma bolj na borbeni kot na tehnični ravni. K temu je svoje prispevalo tudi zagotovo najslabše igrišče v ligi, na katerem je zelo težko kontrolirano voditi žogo.

Poraz je bil posebno grenak za novega trenerja Pliberčanov Lojza Jagodiča. Ne le, da je

izgubil proti svojemu bivšem klubu ASK, opazovali so ga tudi številni igralci in navijači njegovega prejšnjega moštva, Slovenskega atletskega kluba.

SAK je že v petek igral v Wietersdorfu. Da je zaradi službene obveznosti manjkal Hanser in da je bila obramba spet najboljša formacija, se kaže v rezultatu 0:0. Trener dr. Ivan Ramšak je menil, da njegovo moštvo ni imelo sreče, saj so igralci kar dvakrat zadeli prečko.

Peter Stern vodi žogo na varno pred napadajočim Wölblom.

Večnost

Sovjetski vele-mojster Jan Ehlwest je na šahovskem turnirju v Haningenu odigral partijo s Švedom Hellerjem, ki je trajala več kot 15 (!) ur. Z zmago bi Ehlwest v zadnjem kolu prehitel Rusa Karpova, zato mladi estonski šahist ni pristal na remi. Partijo je po 155 potezah izgubil.

Igralca SAK Franc Sadjak (levo) in Erwin Galo opazujeta tekmo Pliberčanov v Celovcu.

Spet Kogelnik

Enajsterica iz Bilčova je v spodnji ligi-vzhod ponovno zmagala na tujem. Obe točki v St. Leonhardu je moštvo spet zagotovilo Kogelniku, ki je doslej v štirih tekmah dosegel štiri zadetke. Prihodnji vikend bodo Bilčovščani po dolgem času spet igrali pred domačo publiko, v gosteh na Potoku bo Ruda, ki je premagala ASV iz Celovca s 3:1.

V prvem razredu, skupina D, je Globasnica še nadalje na zad-

njem mestu. Seštevek njenih golov kaže po debaklu z Grebinjem (4:1) izredno negativno sliko. Edini zadetek proti Grebinju je dosegel Pajančič.

Neporažena je še Metlova, tokrat je s 3:0 doma slavila proti Šentpavlu. Železno Kaplo je v Sinči vasi rešil Prešern (1:1). Dobrla vas pa je na domačih tleh podlegla zdaj vodečemu Frantschachu z 0:1. V prihodnjem kolu morajo Dobrolčani k tretjeuvrščeni Galiciji.

NOGOMETNO OGLEDALO

Wietersdorf - SAK 0:0 (0:0)

Klein St. Paul, 300 gledalcev, sodnik Aichholzer (negotov); **postava SAK:** Oraže; F. Sadjak, Krausler, L. Sadjak, Kreutz, Blajs, Galo, Čertov, M. Sadjak (85. Šmid), Florijančič (60. Blažej), Stanisavljevič.

ASK/Celovec - Pliberk 1:0 (1:0)

Šentpeter, 550 gledalcev, sodnik Strauß (slab); **postava Pliberka:** Jesse; Rothleitner, Wuntschek, Liesnig, Lopinsky, Urnik, Rozman (46. Knauer), Dlopst, Škof, Wölbl, Hober. **Gol za ASK:** Rutnig (9.).

Lienz - Klopini 0:1 (0:1)

Dolomiti, 400 gledalcev, sodnik Tschernitz (povprečen); **postava Klopinja:** Sagmeister; Woschitz, Pappler, Miklautz, Schwagerle, Krivic (72. Ratkič), Machne, Urank, Lipusch, Moreno, Klatzer (83. Oprießnig). **Gol:** Moreno (28.). **Ostali rezultati:** Wolfsberg-VSV/Beljak 3:0, Breže-ATUS Borovlje 3:0, Trg-Matrei 3:0, Mölltal-Sentvid 1:1.

St. Leonhard - Bilčovs 0:1 (0:1)

Bad St. Leonhard, 200 gledalcev, sodnik Ruch (dober); **postava Bilčovsa:** Katnik; Stojilkovski, Partl, F. Quantschnig, Weichboth, Schlemitz, Hartl, W. Kuess, Kogelnik, A. Quantschnig, P. Kuess. **Gol za Bilčovs:** Kogelnik (35.). **Ostali rezultati:** Ruda - ASV/Celovec 3:1, Oberglan - Vetrinj 0:0, Šentandraž - Mostič 1:0, Žitara vas - Treibach 0:0, Žrelec - Liebenfels 3:0, Rožek - Velikovec 0:3.

Rezultati 1. razreda D

Dobrla vas - Frantschach 0:1, Labot - Reichenfels 3:1, St. Michael/L. - Galicija 3:2, Metlova - Šentpavel 3:0, Šmihel - Pokrče 1:1, Grebinj - Globasnica 4:1, Sinča vas - Železna Kapla 1:1.

Sele - Golovica 12:1 (5:1)

Sele, 150 gledalcev, sodnik W. Smolle (brez napak); **postava Sel:** Užnik (67. E. Oraže); Mak, K. Hribernik, F. Oraže, Stern; Wieser (46. M. Oraže), Z. Oraže, Radosavljevič, P. Čertov, N. Hribernik, A. Oraže. **Goli za Sele:** N. Hribernik (6), A. Oraže (3), Radosavljevič, Čertov, Uschnig (avtogol).

Koroška liga

1. Breže	4 3 0 1	9:3	6
2. Trg	4 2 2 0	4:0	6
3. SAK	4 2 2 0	5:2	6
4. ASK/Celovec	4 2 1 1	4:2	5
5. Sentvid	4 2 1 1	3:2	5
6. Wolfsberg	4 1 2 1	7:6	4
7. Klopini	4 1 2 1	5:5	4
8. Lienz	4 1 2 1	4:4	4
9. Wietersdorf	4 1 2 1	6:8	4
10. Mölltal	4 1 1 2	6:6	3
11. Matrei	4 1 1 2	3:6	3
12. Pliberk	4 1 0 3	5:5	2
13. ATUS Borovlje	4 0 2 2	3:8	2
14. VSV/Beljak	4 1 0 3	3:10	2

Spodnja liga-vzhod

1. Žrelec	4 3 1 0	9:2	7
2. Velikovec	4 2 2 0	9:2	6
3. Vetrinj	4 2 2 0	7:1	6
4. Treibach	4 1 3 0	10:5	5
5. Liebenfels	4 2 1 1	8:6	5
6. Bilčovs	4 2 1 1	6:6	5
7. Oberglan	4 1 2 1	7:8	4
8. Mostič	4 1 1 2	9:7	3
9. Ruda	4 1 1 2	4:9	3
10. Rožek	4 1 1 2	2:7	3
11. Šentandraž	4 1 1 2	4:12	3
12. St. Leonhard	4 0 2 2	1:3	2
13. ASV/Celovec	4 0 2 2	2:6	2
14. Žitara vas	4 0 2 2	2:6	2

1. razred D

1. Frantschach	4 3 0 1	8:7	6
2. Železna Kapla	5 2 2 1	5:4	6
3. Galicija	4 2 1 1	10:6	5
4. Pokrče	4 2 1 1	9:5	5
5. Grebinj	4 2 1 1	8:4	5
6. Metlova	4 1 3 0	6:4	5
7. Šentpavel	4 2 1 1	8:8	5
8. Labot	4 2 0 2	8:7	4
9. Dobrla vas	3 1 1 1	7:5	3
10. Šmihel	4 0 3 1	3:4	3
11. Sinča vas	4 0 3 1	3:6	3
12. St. Michael	4 1 0 3	7:9	2
13. Reichenfels	4 1 0 3	4:9	2
14. Globasnica	4 1 0 3	4:12	2

2. razred E

1. Šmarjeta	4 3 1 0	15:3	7
2. Donau	4 3 1 0	10:4	7
3. DSG Borovlje	3 3 0 0	12:1	6
4. Pošta	4 3 0 1	11:4	6
5. Sele	3 2 1 0	18:1	5
6. Heeresportverein	4 1 3 0	5:5	5
7. Welzenegg	4 1 1 2	4:7	3
8. Bistrica/R.	3 0 2 1	1:3	2
9. Kriva Vrba	4 0 2 2	4:10	2
10. Žihpolje	4 0 2 2	1:9	2
11. Hörzendorf	4 0 1 3	1:8	1
12. Poreče	3 0 1 2	1:8	1
13. Golovica	4 0 1 3	4:26	1

12:1 pod Košuto

Rekordno število golov so dosegli Selani v tekmi z enajsterico iz Golovice/Wölfnitz. Mreža gostov se je zatresla dvanajstkrat, Norbert Hribernik pa je sam poskrbel kar za pol ducata zadetkov.

Legionar Selanov Radosavljevič.

Edini zadetek za nasprotnika je bil povrh še avtogol, a tudi Golovica se je zahvalila z enim avtogolom. Selani so bili z izidom zadovoljni, čeprav so izpustili možnost, ki se jim je ponujala z enajstmetrovko po prekršku Golovičanov v kazenskem prostoru.

Selska vrata je najprej branil Silvo Užnik, ki pa je varovanje mreže sredi drugega polčasa prepustil mlademu Erihu Oražetu. Ta je v svoji prvi tekmi v prvem moštvu dokazal, da v Selah nadarjeni vratarji niso le izjema, temveč pravilo.

Moštvo pod 23 (rezerva) je prav tako slavilo, čeprav v primerjavi le s skromnim izidom 2:0. Navijači so obe tekmi praznovali še dolgo v noč.

Priznanje sankasu

V okviru podelitve grba občini Bistrica v Rožu je Koroška počastila domačina Roberta Tomeliča (slika), večkratnega državnega prvaka in državnega prvaka 1.1990 v športnem sankanju. Tomelič, ki tekmuje za Sveče in trenira na Sinjah, sodi v avstrijski vrh med sankasi na naravnih progah.

V priznanje za njegov uspeh mu je Koroška uradno predala zelo kvalitetne športne sani, s katerimi bo Tomelič v prihodnji zimi zagotovo dosegel spet odlične uspehe.

Čestitkam, ki jih je Robert Tomelič ob tej priložnosti prejel z vseh strani, se pridružuje tudi uredništvo Slovenskega vestnika.